

การควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลิขสิทธิ์

ดังได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน ๆ ว่า ประเทศที่อยู่ในระหว่างการพัฒนาหลายประเทศ กำลังหันมาสนใจในอุตสาหกรรมลิขสิทธิ์มากขึ้นซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังนั้นประเด็นที่จะนำมา กล่าวในบทนี้ก็คือ การที่มีกฎหมายยอมรับโดยชัดแจ้งในกิจการลิขสิทธิ์ และการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนของทางการไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบการให้ประโยชน์ทางภาษีอากรหรือในรูปแบบอื่นใดอัน เป็นประโยชน์แก่ทั้งผู้ให้เช่าและผู้เช่า สิ่งเหล่านี้ล้วน เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นอันสำคัญที่จะขาดเสีย มิได้สำหรับการเจริญเติบโตของกิจการลิขสิทธิ์ในประเทศที่กำลังพัฒนา อย่างไรก็ตามในประเทศไทย อุตสาหกรรมบางประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นกิจการลิขสิทธิ์สามารถเจริญเติบโตแม้จะปราศจาก กระบวนการนิติบัญญัติและความสนใจจากฝ่ายปกครอง ส่วนในประเทศที่กำลังพัฒนาที่กิจการลิขสิทธิ์ สามารถเจริญเติบโตขึ้นได้ก็อาจ เนื่องจากมีระบบการวางแผนการจัดองค์กรที่ดี ในกรณีนี้ประเทศ กำลังพัฒนาเห็นว่ากิจการลิขสิทธิ์เป็นกิจการที่รัฐควรให้ความสนับสนุนแล้ว รัฐก็ควรที่จะต้องให้ ความสำคัญแก่การออกกฎหมายหรือให้ฝ่ายปกครองได้ออกหรือกำหนดระเบียบข้อบังคับโดยจะต้อง ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐด้วย

1. การควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลิขสิทธิ์ในประเทศต่าง ๆ

หัวข้อที่จะกล่าวต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงการที่มีกฎหมายควบคุมธุรกิจลิขสิทธิ์และการ ให้ความช่วยเหลือของทางการสามารถมีผลต่อความสำเร็จของอุตสาหกรรมลิขสิทธิ์ได้อย่างไร โดยจะยกตัวอย่างประเทศบางประเทศที่มีทั้งการบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์โดยเฉพาะ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส, บราซิล, เกาหลีใต้ และประเทศที่มีได้มีการบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์โดยเฉพาะ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา, สหราชอาณาจักร, และญี่ปุ่น รวมทั้งประเทศในกลุ่มอาเซียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ประเทศที่บัญญัติกฎหมายลีสซิ่งโดยเฉพาะ

1.1.1 ประเทศฝรั่งเศส

ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศฝรั่งเศส หรือที่เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า "Credit-Bail" นั้น เริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1961 ทรัพย์สินที่ทำการลีสซิ่งกันเป็นส่วนใหญ่ในตลาดลีสซิ่งของฝรั่งเศสได้แก่ รถยนต์ขนาดใหญ่และเครื่องใช้ในสำนักงาน ในประเทศฝรั่งเศส การประกอบกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง โดยสภาพถือว่าเป็นเรื่องของการประกอบธุรกิจการให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนขั้นพื้นฐาน (Basically Financial in Nature) สำหรับรูปแบบอื่น ๆ ของธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่ง เช่น Operating Lease นั้น ในฝรั่งเศสถือว่าเป็นกรณีของการเช่าโดยทั่ว ๆ ไป หรือ Hiring และต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายพาณิชย์ของฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม ผู้มีอำนาจในการบัญญัติกฎหมายในฝรั่งเศสก็เริ่มที่จะนำเรื่องลีสซิ่งเข้ามารวมในกฎหมายว่าด้วยการธนาคารและสถาบันการเงิน ดั้งนี้บริษัทใดซึ่งโดยพื้นฐานเป็นการประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่ง จึงต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมายลงวันที่ 13/14 มิถุนายน ค.ศ. 1941 ซึ่งปกติใช้บังคับแก่วิชาชีพการธนาคารด้วย

กฎหมายที่ใช้ควบคุม

กฎหมายหลักซึ่งกำหนดสถานะทางกฎหมายของผู้ประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศฝรั่งเศส คือกฎหมาย เลขที่ 66/455 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1966 ซึ่งใช้บังคับแก่บริษัทผู้ประกอบธุรกิจแบบ Credit-Bail กฎหมายฉบับดังกล่าวประกาศใช้บังคับในราชกิจจานุเบกษา (Journal Official-(Lois and Décrets)) ของฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ. 1966 (หน้า 5652 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด (Ordonnance) เลขที่ 67/897 ลงวันที่ 28 กันยายน 1967 อันเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการดำเนินการต่าง ๆ ของ Credit-Bail และใช้บังคับแก่บริษัทซึ่งประกอบธุรกิจให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์ในทางพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม พระราชกำหนดดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาของฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 1967 (หน้า 9595) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการกำหนดขอบเขตของธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่ง และตัวบุคคลผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

"Credit-Bail" ได้ถูกให้คำนิยามโดยกฎหมายดังกล่าวว่าเป็น "การปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้านหรือวัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีการซื้อขาย เพื่อนำมาใช้ในกิจการ โดยผู้ประกอบการลีสซิ่งยังคงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินดังกล่าวและในการปฏิบัติการของบริษัทดังกล่าวอาจอนุญาตให้ผู้เช่าสามารถที่จะขอซื้อสินค้าหรือวัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เช่านั้นได้ไม่ว่าจะโดยทั้งหมดหรือบางส่วนในราคาที่ตกลงกัน หรืออย่างน้อยเท่ากับราคาปกติที่จ่ายเป็นค่าเช่าอยู่"

ตามกฎหมายเลขที่ 66/455 นี้ บริษัทผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งถือได้ว่าเป็น Credit-Bail จะต้องตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับที่เข้มงวดเช่นเดียวกับกิจการธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน บริษัทจะต้องมีทุน เบื้องต้น เป็นจำนวน 100,000 ฟรังก์ และจะต้องจดทะเบียนกับสภาการเงินแห่งชาติ (Conseil National du Crédit) ก่อน (ซึ่งจะทำให้ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาการเงินแห่งชาติดังกล่าว) รวมทั้งธนาคารชาติของฝรั่งเศส (Banque de France) และสถาบันการเงินที่มีอำนาจอื่น ๆ บริษัทจะต้องแสดงบัญชีงบดุล และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสถานภาพทางการเงินของบริษัทตามแบบที่คณะกรรมการควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์ (Commission de Contrôle des Banques) กำหนด สำเนาหนังสือที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจหน้าที่ในบริษัทจะต้องนำเสนอแก่นาคารชาติของฝรั่งเศส อีกทั้งบริษัทยังมีหน้าที่ที่จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงหรือการกระจายทุนของบริษัท ปัจจุบันธนาคารชาติของฝรั่งเศสได้ใช้อำนาจควบคุมกิจการดังกล่าวโดยการบังคับให้ต้องมี การตั้งกองทุนเงินสำรอง (Compulsory Reserves) ขึ้น¹

การประกอบธุรกิจลีสซิ่งในฝรั่งเศส ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยสถาบันการเงิน และบริษัทลีสซิ่งโดยทั่วไปมีสถานะทางกฎหมายเป็นบริษัทการเงิน (Financial Enterprise) การประกอบกิจการจะต้องได้รับอนุญาตจากทางการก่อน คือ กระทรวงการคลัง

¹United Nations Centre on Transnational Corporations, Analysis of Equipment Leasing Contracts, (New York: United Nations, 1984), p.12]

ข้อกำหนดในสัญญาลีสซิ่ง มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้²

1. การซื้อทรัพย์สิน เมื่อสิ้นสุดสัญญา ในฝรั่งเศสกฎหมายอนุญาตให้ผู้ให้เช่าโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่า เมื่อสิ้นสุดสัญญาให้แก่ผู้เช่า โดยผู้ให้เช่ายอมให้ผู้เช่าซื้อทรัพย์สินในราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในสัญญา เข้าได้
2. ประเภททรัพย์สิน กฎหมายอนุญาตให้บริษัทลีสซิ่งให้เช่า เครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีลักษณะ เพื่อการใช้งานเฉพาะได้
3. ระยะเวลาการเช่า กฎหมายกำหนดให้เท่ากับอายุการใช้งานของทรัพย์สิน
4. สิทธิและหน้าที่ของผู้เช่า ลักษณะที่เหมือนกันในทุกประเทศคือ ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียวใน Primary Lease Period ไม่ได้ ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องรักษาทรัพย์สินที่เช่าให้อยู่ในสภาพดี โดยการประกันภัยทรัพย์สิน บำรุงรักษาซ่อมแซม และจัดหาชิ้นส่วนมาทดแทนชิ้นส่วนที่ชำรุดเพื่อให้ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและสามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า นอกจากนี้ผู้เช่ามีหน้าที่จะไม่เคลื่อนย้ายทรัพย์สินและนำทรัพย์สินไปวางเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน

นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่ง สำหรับนโยบายทางภาษีอากรของประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดให้สิทธิหรือประโยชน์พิเศษแก่ผู้ให้เช่าอย่างเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาหรือในสหราชอาณาจักร. ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมกิจการที่ค่อนข้างจะเข้มงวดกว่าในสหรัฐอเมริกาซึ่งเปิดโอกาสให้สามารถขยายสินเชื่อให้กว้างขวางออกไปได้มากกว่า แต่ในประเทศฝรั่งเศสกรณีดังกล่าวไม่อาจกระทำได้อย่างไรก็ดี ข้อได้เปรียบที่แฝงเร้นอยู่ในความคิดดั้งเดิมในเรื่องลีสซิ่ง อันได้แก่ ความยืดหยุ่น ความมั่นคงของหลักประกัน และความที่ไม่ต้องการทุนที่สูงนัก ยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมลีสซิ่งเจริญรุดหน้า

² ปราณี สิลลาชีวสิทธิ์ และกาลเกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธนาคารแห่งประเทศไทย 25 (มกราคม 2528): 39-40.

ขึ้นไปได้³

สำหรับในเรื่องการหักค่าเสื่อมราคานั้น ทางการอนุญาตให้ผู้ให้เช่าหักค่าเสื่อมราคาแบบเร่งรัดได้ส่วนการลงรายการบัญชี ผู้ให้เช่าจะเป็นผู้บันทึกรายการเครื่องจักรที่ให้เช่าไว้ในงบการเงิน และกำหนดให้ผู้เช่าบันทึกไว้ในหมายเหตุงบการเงิน⁴

1.1.2 ประเทศบราซิล

เนื่องจากกิจการส่วนใหญ่ของธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่งนี้มักเป็นในรูปของ Financial Lease ซึ่งโดยสภาพแล้วจะตรงกันข้ามกับ Operating Lease โดยที่กฎระเบียบข้อบังคับของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกิจการลีสซิ่งนั้นจะไม่นำมาใช้กับกิจการลีสซิ่งประเภท Operating Lease แต่จะใช้กับกรณีที่เป็น Financial Lease ดังที่จะได้กล่าวต่อไปนี้เท่านั้น⁵

การประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่งนับว่าเป็นวิธีการหนึ่งในวงการการเงินซึ่งดำเนินการ โดยบริษัทให้เช่าที่เป็นบริษัทในเครือ หรือเป็นบริษัทสาขาทั้งของสถาบันธนาคารของบราซิลเองและของต่างชาติ. แต่บริษัทที่มีสิทธิดำเนินการลีสซิ่งได้นั้น จะต้องเป็นบริษัทให้เช่าซึ่งได้รับอนุญาตจากธนาคารกลางของบราซิลก่อน และตั้งแต่หลังปี ค.ศ. 1976 เป็นต้นมา คนต่างด้าวจะสามารถเป็นเจ้าของบริษัทให้เช่าในประเทศบราซิลได้เพียง 33.3% ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง อีกทั้งต้องไม่เกิน 50% ของทุนเรือนหุ้นทั้งหมดของบริษัท

ธนาคารกลางของบราซิลได้กำหนดแนวทางหรือหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดเป็นอย่างมากในการควบคุมการปฏิบัติงานภายในบริษัทให้เช่า ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. หนี้สินของบริษัทให้เช่าจะมีได้ไม่เกิน 15 เท่าของทุนของบริษัท และทุนสำรองของบริษัท

³United Nations..., Analysis of Equipment Leasing Contracts, p. 12.

⁴ปราณี สิลลาชีวสิทธิ์ และกาลเกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," หน้า 38.

⁵United Nations..., Analysis of Equipment Leasing Contracts, p. 24-25.

2. อย่างน้อย 70% ของสัญญาซื้อขายซึ่งทั้งหมดจะต้องเป็นการเข้าทำสัญญาโดยบริษัทซึ่งมีชาวบราซิลเปลี่ยนเป็นผู้บริหารงาน
3. ผู้เข้าคนใดคนหนึ่งไม่อาจทำการเข้าได้คิดเป็นจำนวนเงิน เกินกว่า 10% ของจำนวนเงินทั้งหมดที่บริษัทให้เข้านั้นได้รับในการดำเนินกิจการซื้อขายของบริษัท และถือว่าไม่เกิน 5% ของจำนวนเงินทั้งหมดที่บริษัทให้เข้านั้นได้รับในการดำเนินกิจการซื้อขายของบริษัท ควรเป็นอัตราเฉลี่ยของการเข้าต่อผู้เข้า 1 ราย
4. บริษัทให้เข้าซึ่งต้องการที่จะมีสาขามากกว่า 10 แห่ง จะต้องจัดให้มีทุนเพิ่มเติมของแต่ละสาขาที่ตั้งขึ้นใหม่นั้นด้วย

สำหรับข้อกำหนดในสัญญาซื้อขายซึ่ง กฎหมายบัญญัติบังคับให้ต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. สัญญาควรมีอายุอย่างน้อย 3 ปี แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เป็น การเช่ารถยนต์สัญญาต้องมีอายุอย่างน้อย 2 ปี
2. ต้องบรรยายลักษณะของสินค้าที่เข้าโดยละเอียด
3. ต้องกำหนดค่าเช่าไว้
4. ต้องมีข้อความเป็นการกำหนดสิทธิของผู้เข้าในการที่จะมีสิทธิเลือกที่จะทำสัญญาเช่าใหม่ หรือซื้อสินค้าที่เช่า หรือคืนการครอบครองและสิทธิในการใช้สินค้านั้น เมื่อสิ้นอายุของสัญญา นอกจากนั้นในสัญญายังอาจกำหนดให้มีการประกันมูลค่าที่เหลือขั้นต่ำของสินค้าที่ให้เช่า (Guaranteed Minimum Residual Value) นั้นก็ได้
5. ข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการชำระค่าเช่า หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าโดยคำนึงถึงการเสื่อมค่าของเงินตรา
6. ราคาหรือมาตรฐานในการใช้สิทธิซื้อสินค้าที่เช่า (เช่นอาจใช้ราคาตลาด) แต่ทั้งนี้การใช้สิทธิตามข้อตกลงที่ให้สิทธิแก่ผู้เข้าในการซื้อทรัพย์สินที่เช่า จะต้องไม่กระทำก่อนสิ้นสุดอายุของสัญญา
7. ต้องมีข้อความที่เป็นการระบุสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ข้อความที่กำหนดว่ากรณีเช่นไรเป็นการใช้ทรัพย์สินที่เช่า

โดยไม่เหมาะสม ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประกันภัย ข้อกำหนดเกี่ยวกับหนี้ที่เกิดขึ้นหากมีความเสียหายเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากบุคคลภายนอกหรือเมื่อมีความชำรุดบกพร่องในตัวทรัพย์สินที่เช่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับของแทน การตรวจตราตรวจสอบ รวมทั้งการบำรุงดูแลรักษาทรัพย์สินที่เช่า ฯลฯ

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายว่าด้วยการลีสซิ่งสินค้าที่มีการนำเข้ามาในประเทศบราซิลในปี ค.ศ. 1981 (The 1981 Brazilian Import Leasing Law) โดยกฎหมายฉบับนี้ได้อนุญาตให้มีการประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่งข้ามแดนได้เป็นจำนวนมาก นอกเหนือจากเครื่องบิน เรือ และเครื่องมือชุดเจาะน้ำมันซึ่งได้มีการเช่าแบบลีสซิ่งไว้แล้วในประเทศ กฎหมายยังอนุญาตให้ผู้ให้เช่าต่างด้าวอีกเป็นจำนวนมากสามารถเข้ามาประกอบกิจการในตลาดลีสซิ่งของบราซิลเท่าที่สามารถเป็นไปได้ ซึ่งมักจะ เป็นการลีสซิ่งชิ้นส่วนของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือรถยนต์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หากเป็นการดำเนินกิจการดังที่จะกล่าวต่อไปนี้ กฎหมายของบราซิลยังได้กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมไว้ด้วยว่า

1. ในกรณีที่ เป็นสินค้าหรือวัสดุ เครื่องใช้ที่ไม่สามารถผลิตขึ้นได้ภายในประเทศแล้ว
2. อายุสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่งจะต้องมีอายุอย่างน้อย 5 ปี
3. ต้นทุนทั้งหมดของการลีสซิ่งจะต้องไม่เกินราคาของสินค้าที่นำเข้ามา หากใช้วิธีการให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนโดยวิธีการอื่นที่มีวิธีการลีสซิ่งซึ่งอาจนำมาเปรียบเทียบกันได้
4. การชำระค่าเช่าจะต้องกระจายการชำระ เป็นงวด ๆ ละเท่า ๆ กัน ตลอดอายุของสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่ง

1.1.3 ประเทศเกาหลีใต้

ในประเทศเกาหลีใต้ Financial Lease เป็นวิธีการที่ใช้กันมากและได้รับความสนับสนุน เรื่อยมาตั้งแต่มีการประกาศใช้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมลีสซิ่ง ในปี ค.ศ. 1973 (The Leasing Industry Law 1973) ซึ่งกฎหมายและรวมถึงกฎระเบียบ

ข้อบังคับต่าง ๆ นี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือทบทวนกันมาอยู่เสมอ โดยความช่วยเหลือของ IFC⁶ เพื่อที่จะก่อให้เกิดความยืดหยุ่นแก่คู่สัญญาได้มากยิ่งขึ้น และเพื่อแยกและอธิบายความแตกต่างของกิจการลีสซิ่งกับการซื้อขายผ่อนส่ง (Instalment Sales) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และหลังการแก้ไขกฎหมายในปี ค.ศ. 1976 เป็นต้นมา อุตสาหกรรมลีสซิ่งของประเทศเกาหลีใต้ได้มีความเจริญเติบโตขึ้นเป็นอย่างมาก⁷

กฎหมายที่ใช้ควบคุม ประเทศเกาหลีใต้ได้ตรากฎหมาย The Leasing Industry Law 1973 ขึ้นใช้โดยเฉพาะ ก็เพื่อส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจลีสซิ่งดำเนินไปด้วยดี ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้⁸

1. บริษัทลีสซิ่งมีสถานะทางกฎหมาย เป็นบริษัทการเงิน (Financial Enterprise)
2. บริษัทลีสซิ่งจะต้องดำเนินงานในรูปของบริษัทร่วมทุน ปัจจุบันทางการได้แก้ไขกฎหมายโดยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์และธนาคารเพื่อการลงทุนให้บริการลีสซิ่งได้
3. การขออนุญาตประกอบธุรกิจต้องยื่นขออนุญาตต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยต้องยื่นเสนอแผนนโยบายทางธุรกิจ การคาดการณ์ทางการเงิน โครงสร้าง และแนวทางการจัดหาเงินทุน และนโยบายการประกอบการลีสซิ่ง
4. การจะได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
5. ทางด้านการระดมทุนและเงินทุนจดทะเบียน จะต้องมีการกำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ ส่วนการระดมเงินทุนของบริษัทลีสซิ่งมักจะได้รับอนุญาตให้กระทำได้ในรูปของการออกหุ้นกู้และไม่ได้รับอนุญาตจากทางการให้ระดมเงินทุนในรูปของเงินฝาก
6. เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้แล้ว บริษัทลีสซิ่งต้องจัดทำรายงานปีละครั้ง ซึ่งต้องรายงานเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน รายละเอียดการให้เช่าทรัพย์สิน

⁶ ดูเชิงอรรถที่ 31 ของบทที่ 2

⁷ United Nations..., Analysis of Equipment Leasing Contracts, p. 25.

⁸ ปราณี ลีลาชีวลีธี, "ลีสซิ่งกับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์," เอกสารการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย ตุลาคม 2527. (อัดสำเนา).

การเปลี่ยนตัวผู้บริหารหรือผู้ตรวจสอบบัญชี และการหยุดดำเนินธุรกิจ

7. สินค้าที่จะให้เข้าในการประกอบธุรกิจซึ่งถูกกำหนดว่าต้องเป็นสินค้าใหม่และทันสมัย ได้แก่ ประเภทเครื่องจักรต่าง ๆ เครื่องมือแพทย์ การขนส่ง การสื่อสาร และ เครื่องมือไฟฟ้า เป็นต้น
8. บริษัทซึ่งต้องจัดทำรายชื่อทรัพย์สินที่ให้เข้าทั้งหมด และมีรายละเอียดตามที่กฎหมายกำหนด
9. กรณีที่ฐานะการเงินหรือการจัดการของบริษัทซึ่งเสื่อมลงหรือปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายหรือคำสั่งอื่นใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจสั่งถอนใบอนุญาตได้

ข้อกำหนดในสัญญาซื้อขาย มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้⁹

1. การซื้อขายเมื่อสิ้นสุดสัญญา กฎหมายอนุญาตให้ผู้เข้าขอซื้อทรัพย์สินเมื่อสิ้นสุดสัญญาเข้าได้ ทั้งนี้ บริษัทซึ่งต้องไม่กำหนด Option ในลักษณะบังคับขาย และในการขายทรัพย์สิน บริษัทซึ่งต้องขายในราคา Fair Market Value
2. ประเภททรัพย์สิน กฎหมายได้กำหนดประเภทของทรัพย์สินที่จะให้เข้าไว้ ซึ่งถูกกำหนดว่าต้องเป็นสินค้าใหม่ และทันสมัย ได้แก่ ประเภท เครื่องจักรต่าง ๆ เครื่องมือแพทย์ การขนส่ง การสื่อสาร และ เครื่องมือไฟฟ้า
3. ระยะเวลาเข้า กฎหมายกำหนดให้อยู่ระหว่างร้อยละ 60.0-70.0 ขึ้นอยู่กับอายุการใช้งานของทรัพย์สิน
4. สิทธิและหน้าที่ของผู้เข้า ลักษณะที่เหมือนกันในทุกประเทศ คือ ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียวใน Primary Lease Period ไม่ได้ ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องรักษาทรัพย์สินที่เช่าให้อยู่ในสภาพดี โดยการประกันภัยทรัพย์สิน บำรุงรักษาซ่อมแซม และ จัดหาชิ้นส่วน

⁹ ปราณี สีลาชีวิติธี และกาลเกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลิขสิทธิ์," หน้า 39-40. และ ปราณี สีลาชีวิติธี, "ลิขสิทธิ์กับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์," (อัครสำเนาะ).

มาทดแทนชั้นส่วนที่ชำรุด เพื่อให้ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและสามารถจำหน่ายหรือให้เช่า ต่อได้ เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า นอกจากนี้ผู้เช่ามีหน้าที่ที่จะไม่เคลื่อนย้ายทรัพย์สินและนำทรัพย์สินไปวางเป็นหลักทรัพย์สินค้ำประกัน

ในเรื่องเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ของผู้ให้เช่ากฎหมายก็ได้ให้ความคุ้มครอง โดยกำหนดให้บริษัทลีสซิ่งต้องทำเครื่องหมายด้วยวัสดุที่คงทนติดไว้บนทรัพย์สินที่ให้เช่าอย่างชัดเจน โดยระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ให้เช่า หมายเลขและระยะเวลาการให้เช่าว่า เริ่มตั้งแต่เมื่อใดและสิ้นสุดเมื่อใด พร้อมทั้งระบุว่าทรัพย์สินที่มีเครื่องหมายติดอยู่เป็นของผู้ให้เช่าในระหว่างการให้เช่า เพื่อใช้งานของผู้เช่า และมีข้อห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากบริษัทลีสซิ่งเคลื่อนย้ายหรือทำลายเครื่องหมายดังกล่าว

ในเรื่องหลักประกัน บริษัทลีสซิ่งอาจเรียกหลักประกันจากผู้เช่าได้ เฉพาะในกรณี que เห็นจำเป็น โดยพิจารณาจากฐานะทางการเงินของผู้เช่าประกอบแล้ว

การเรียกเก็บดอกเบี้ยจากผู้เช่า นั้น ผู้ให้เช่าสามารถเรียกเก็บไม่เกิน อัตราสูงสุดตามแต่ละประเภทเงินทุน ดังนี้

เงินทุนในประเทศ	=	ต้นทุนเงินกู้ยืม+ร้อยละ 4
เงินทุนจากต่างประเทศ	=	ต้นทุนเงินกู้ยืม+ร้อยละ 5
เงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น	=	ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมทั่วไป+ร้อยละ 4

การเรียกเก็บดอกเบี้ยจากค่าเช่าที่ผู้เช่าจ่ายล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ในสัญญา ให้ใช้อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์

นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่ง ส่วนใหญ่เป็นการให้ประโยชน์ทางด้านที่เกี่ยวกับภาษีอากร ได้แก่ บริษัทลีสซิ่งสามารถนำเช่าสินค้าประเภทที่ทางการกำหนดจากต่างประเทศได้โดยได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และอาจได้รับยกเว้นอากรขาเข้าทั้งหมดหรือบางส่วน ผู้เช่าต้องเป็นผู้ชำระอากรส่วนที่ต้องชำระ ในกรณีที่มีการผิดสัญญาการให้เช่าทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นภาษีอากร (ทั้งหมดหรือบางส่วน) ให้เรียกคืนจากบริษัทลีสซิ่ง หากไม่สามารถเรียกคืนจากผู้เช่าได้

การให้ประโยชน์ทางภาษีอากรส่วนใหญ่เป็นการให้แก่ผู้ให้เช่าและ
โอนให้แก่ผู้อื่นไม่ได้

ในเรื่องการหักค่าเสื่อมราคานั้น ทงการอนุญาตให้ผู้ให้เช่าหักค่า
เสื่อมราคาแบบเร่งรัดได้ ส่วนการลงรายการบัญชี ผู้ให้เช่าเป็นผู้บันทึกรายการเครื่องจักร
ที่ให้เช่าในงบการเงิน และกำหนดให้ผู้เช่าบันทึกไว้ในหมายเหตุงบการเงิน¹⁰

1.2 ประเทศที่มีได้บัญญัติกฎหมายลีสซึ่งโดยเฉพาะ

1.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

คณะกรรมการเพื่อการรวบรวมกฎหมายของมลรัฐ (The
Commissioners on Uniform States Laws) ได้ให้ความเห็นชอบในการบรรจุกฎหมาย
ว่าด้วยกิจการลีสซึ่งในวัสดุอุปกรณ์ (Uniform Equipment Leasing Law) ไว้ใน Uniform
Commercial Code¹¹ Article 2 A

UCC จะบัญญัติครอบคลุมไปถึงการซื้อขายและการค้าประกันต่าง ๆ
แต่จะไม่ใช้โดยตรงกับการให้เช่าแบบลีสซึ่งในวัสดุอุปกรณ์ ดังนั้น สิทธิและการเยียวยาความ
เสียหายต่าง ๆ ของผู้ให้เช่าและผู้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซึ่ง จึงต้องดูจากกฎหมายลายลักษณ์อักษร
ในมลรัฐนั้น ๆ หรือจากคำพิพากษาของศาล กฎหมายของมลรัฐหรือกฎหมายประจำท้องถิ่นนั้น ๆ

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ The Uniform Commercial Code หรือ UCC มีลักษณะคล้ายกับ ป.พ.พ. ของไทย
อันที่จริงประมวลกฎหมายแห่งของสหรัฐอเมริกาไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นการรวบรวมหลักกฎหมาย
ของมลรัฐ ตลอดจนหลักกฎหมายจากคำพิพากษาของศาลมลรัฐต่าง ๆ (State Courts) หรือ
ศาลของรัฐบาลกลาง (Federal Courts) โดยคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชา
นิติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ศาลอาจใช้ UCC นำไปอ้างอิงในคำพิพากษาของตนได้โดยถือว่าเป็น
Authority อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้ว ดังนั้น คำว่า Uniform จึงหมายถึงหรือ
เกิดจากสิ่งที่เป็นรูปแบบอย่างเดียวกันแล้วโดยทั่วไป จนถือว่าเป็นหลักทั่วไปแล้ว.

ซึ่งตามปกติมีรากฐานมาจากกรณีที่เกิดขึ้นจากที่ดิน (Real Estate) มักจะไม่ครอบคลุมไปถึง การให้เช่าแบบลีสซิ่งในทรัพย์สิน ไม่ว่าจะมองจากในแง่ของการซื้อขายหรือการค้าประกันก็ตาม การที่กฎหมายของมลรัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้เช่าขาดความเป็นเอกภาพนี้ทำให้เกิดข้อยุ่งยากและ สับสนตลอดจนความไม่แน่นอนในกิจการลีสซิ่ง ดังนั้น เมื่อกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในเครื่อง วัสดุอุปกรณ์ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จึงได้เกิดมีความคิดที่จะตรากฎหมายเป็น ลายลักษณ์อักษรออกมาเพื่อนำมาใช้บังคับแก่กิจการดังกล่าว ความคิดนี้เริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ. 1986 โดยความเห็นชอบของที่ประชุมแห่งชาติของคณะกรรมการเพื่อกรรวบรวมกฎหมายของมลรัฐ (The National Conference of Commissioners on Uniform States Laws) เพื่อการแก้ไขเพิ่มเติม UCC โดยการเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยลีสซิ่งไว้ใน Article 2 A

ปัญหาใหญ่ที่ทำความยุ่งยากให้แก่ผู้ร่าง Article 2 A นี้ ก็คือปัญหาที่ว่า ลักษณะของการลีสซิ่ง ซึ่งวัสดุอุปกรณ์นี้อาจแบ่งแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้หลายประเภท เช่น

1. "Dirty Leases" (เช่น การลีสซิ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็น หลักประกัน) ซึ่งทำหน้าที่คล้ายคลึงกับลักษณะของการกู้ยืมเงิน (Loans)
2. "Net Leases" ซึ่งถือว่าเป็นกิจการทางการเงินที่สำคัญ ในกรณีนี้ผู้ให้เช่าจำต้องรับความเสี่ยงภัยอย่างมากในมูลค่าที่เหลืออยู่ของวัสดุอุปกรณ์ แต่ในขณะ เดียวกันก็มีความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดผลกำไรแก่ผู้ให้เช่าได้มากเช่นกัน
3. "Tax-Oriented Leases" ได้แก่รูปแบบของการให้เช่า แบบลีสซิ่งที่มีลักษณะเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร (Internal Revenue Code) ซึ่งมักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้ในจำนวนที่มากที่สุด และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ
4. "Operating Leases" ซึ่งผู้ให้เช่าจะเป็นผู้เลือก บำรุง ดูแลรักษา รวมทั้งจัดการทุกอย่างในวัสดุอุปกรณ์ที่เช่า
5. "Short-Term Rentals" คือการเช่าที่มีระยะเวลาอันสั้น หรือ
6. การซื้อขายที่กำหนดโครงสร้างแบบการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่ง ผู้เช่าสามารถให้การชำระค่าเช่าเป็นเสมือนการชำระราคาค่าซื้อขาย ผลแห่งการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ในกรณีนี้ก็คือ ผู้เช่ามีสิทธิ์ที่จะได้รับการตอบแทน

ปัญหาของผู้ร่างก็คือ คำว่า "Lease" ในเนื้อหาของทรัพย์สิน ส่วนบุคคลจะมีความหมายที่กว้างขวางครอบคลุมไปถึงความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจหลายประการ กฎหมายว่าด้วยกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (The Uniform Leasing Law) จะกล่าวถึงความ สอดคล้องกันของกิจการพื้นฐานบางประเภท ซึ่งโดยความเป็นจริงทาง เศรษฐกิจแล้วกิจการ ที่ถูกเรียกว่า เป็นกิจการลีสซิ่งนั้นก็มิได้บ่งบอกถึงลักษณะสาระทาง เศรษฐกิจในตัวของมันเอง เท่าใดนัก

ใน Article 2 ได้ให้ข้อสรุปว่า กิจการพาณิชย์ต่างกิจการ กันก็ควรที่จะนำกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันมาใช้บังคับ การซื้อขายซึ่งรวมถึงการซื้อขายที่ต้องได้รับความ เห็นชอบ หรือการซื้อขายต่างตอบแทน ย่อมไม่อยู่ภายใต้คำนิยามของคำว่า "ลีสซิ่ง" และดังนั้น จึงไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติของ Article 2 A

อย่างไรก็ตาม Article 2 A จะใช้กับการโอนสิทธิครอบครอง และสิทธิในการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินเพื่อเป็นการต่างตอบแทนด้วย แต่ถึงกระนั้น ก็ยัง มีความแตกต่างระหว่าง "Finance Leases"¹² กับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น

1. บทบัญญัติในเรื่องการรับประกันในฐานะพ่อค้า และการรับประกันในความชำรุดบกพร่อง จะไม่นำมาใช้กับกรณีของ Finance Leases¹³
2. ผู้ให้เช่าต้องรับผิดชอบภัยในความเสี่ยงภัยหรือเสียหาย เว้นแต่เป็นกรณี Finance Leases¹⁴

¹² มาตรา 2A-103 (1)(G) ให้คำนิยามของคำว่า "Finance Lease" ไว้ว่า หมายถึง การลีสซิ่ง ซึ่ง (1) ผู้ให้เช่ามิได้เป็นผู้เลือก ผลิต หรือขายสินค้า (2) ผู้ให้เช่าได้มาซึ่งสินค้าหรือสิทธิในความเป็นเจ้าของหรือสิทธิการใช้ประโยชน์ในสินค้าเพราะเหตุที่มีการลีสซิ่ง และ (3) สำเนาของสัญญา ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงการซื้อสินค้าของผู้ให้เช่าซึ่งผู้เช่าได้รับขณะหรือก่อนลงนามในสัญญาลีสซิ่ง หรือการที่ผู้เช่าได้ให้ความเห็นชอบในหลักฐานดังกล่าว ถือว่าเป็นเงื่อนไขแห่งความมีผลของสัญญาลีสซิ่ง.

¹³ มาตรา 2A-212, 213.

¹⁴ มาตรา 2A-219.

๑. แนวความคิดในเรื่องข้อกำหนดที่ยังคงให้สิทธิแก่ผู้ให้เช่า เรียกค่าเช่าที่เหลือต่อไปได้ตามแต่ตนจะต้องการ (The "Hell of High Water" Clause) ของ Finance Lease จะถูกขจัดออกไป¹⁵

Article ใหม่ที่ จะประกอบไปด้วยบทบัญญัติในเรื่องการเยียวยา ความเสียหาย ซึ่งใช้กับทั้งกรณีที่เป็น Finance Lease และกรณีที่มิใช่ Finance Lease การที่บทบัญญัตินี้ได้ถูกรวบรวมจากกฎหมายและแนวทางปฏิบัติทางการพาณิชย์ที่ใช้ บังคับอยู่จะก่อให้เกิดสิ่งที่ดีคือ ทำให้เกิดความแน่นอนชัดเจนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งปัจจุบัน ยังขาดสิ่งนี้อยู่ ในกรณีที่มีการผิดสัญญาการเยียวยาความเสียหายของผู้ให้เช่าจะได้แก่การ เรียกคืนและครอบครองทรัพย์สินที่ให้เช่า¹⁶ วิธีการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินอาจกระทำได้ ทั้งโดยวิธีการซื้อขายและให้เช่าแบบลีสซิ่ง¹⁷ ค่าเสียหายในหนี้ค่าเช่าที่เกิดขึ้นในอนาคตจะคิด จากผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าทั้งหมดสำหรับระยะเวลาที่เหลือของสัญญาให้เช่า แบบลีสซิ่งในวันที่มีการผิดสัญญา กับค่าเช่าตามราคาทั่วไปในท้องตลาด¹⁸ สำหรับระยะเวลา เดียวกัน¹⁹ ค่าเสียหายซึ่งรวมถึงการชำระชดใช้คืนในค่าภาษีอากรด้วย อาจกำหนดไว้เป็น จำนวนแน่นอนจำนวนหนึ่งในลักษณะคล้าย เบี้ยปรับไว้ในสัญญาโดยกำหนด เป็นสูตรตายตัวไว้เพื่อการ คำนวณโดยคำนึงถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการผิดสัญญาอันอาจคาดหมายได้²⁰

Article ดังกล่าว ยังได้บัญญัติครอบคลุมไปถึงประเด็นต่าง ๆ ที่ คู่กรณีได้มีการตกลงกันไว้ในสัญญาด้วย เช่นการโอนสิทธิในการได้รับประกันจากผู้ขายไปยังผู้เช่า²¹

¹⁵ มาตรา 2A-407.

¹⁶ มาตรา 2A-523 นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 2A-503 (1) แล้ว ในสัญญา ให้เช่าแบบลีสซิ่งอาจกำหนดสิทธิและการเยียวยาความเสียหายในกรณีที่มีการผิดสัญญาก็ได้.

¹⁷ มาตรา 2A-527.

¹⁸ วิธีการที่สุจนทหา "ค่าเช่าตามราคาทั่วไปในท้องตลาด" อยู่ในมาตรา 2A-507.

¹⁹ มาตรา 2A-527.

²⁰ มาตรา 2A-504.

²¹ มาตรา 2A-210.

ผลประโยชน์ที่มีการรับประกันและความเสี่ยงภัยในความสูญหายหรือเสียหาย²² และการแยกต่างหากจากกันของผลประโยชน์ของคู่กรณีทั้ง 2 ฝ่าย²³ แต่กล่าวโดยสรุปแล้ว คู่กรณีก็ยังมีอิสระในการทำสัญญาเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากที่ได้กำหนดเอาไว้ใน Article ดังที่ได้กล่าวมาแล้วได้²⁴

ในการควบคุมบริษัทลีสซิ่งนั้น ได้กำหนดไว้ใน Tax Code หรือ Tax Guidelines การดำเนินธุรกิจไม่ต้องขออนุญาตจากทางการ ส่วนสถานะทางกฎหมายของบริษัทลีสซิ่งนั้น เป็นบริษัทการเงิน (Financial Enterprise) ผู้ประกอบการลีสซิ่งในสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่เป็นธุรกิจของบริษัทลีสซิ่งที่มีใช้สถาบันการเงิน แม้ว่าทางการสหรัฐอเมริกาได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจลีสซิ่งได้ แต่ปรากฏว่ามีจำนวนน้อยที่ประกอบธุรกิจโดยตรง ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่บริการลีสซิ่งผ่านบริษัทในเครือซึ่งดำเนินธุรกิจแยกต่างหากออกไป และอีกส่วนหนึ่งดำเนินการโดยบริษัทลีสซิ่งที่เป็นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าขนาดใหญ่²⁵

ในเรื่องข้อกำหนดของสัญญาลีสซิ่ง มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้²⁶

1. การซื้อขายสิน เมื่อสิ้นสุดสัญญา ในสหรัฐอเมริกา กฎหมายอนุญาตให้ผู้เช่าขอซื้อทรัพย์สิน เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าได้ ทั้งนี้ บริษัทลีสซิ่งต้องไม่กำหนด Option ในลักษณะบังคับขายโดยราคาทรัพย์สินแต่เดิมกำหนดให้ถือตามราคาอันสมควรในท้องตลาด แต่ปัจจุบันได้มีการผ่อนคลายนลง โดยอนุญาตให้คู่กรณีสามารถเจรจาตกลงกันเองได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10.0 ของราคาทรัพย์สิน

²² มาตรา 2A-218, 219.

²³ มาตรา 2A-303.

²⁴ HOWARD RUDA, ASSET BASED FINANCING: A Transactional Guide, vol. 4. (New York: MATTHEW BENDER & COMPANY INCORPORATED, 1987), p 28-30.

²⁵ ปราณี ลีลาชีวิต และกาล เกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," หน้า 37-41.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 39-40.

2. ประเภททรัพย์สิน กฎหมายห้ามการให้เช่าเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีลักษณะการใช้งานเฉพาะ

3. ระยะเวลาการเช่า กฎหมายกำหนดให้ระยะเวลาการเช่า (Lease Term) ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75.0 ของอายุการใช้งานของทรัพย์สิน

4. สิทธิและหน้าที่ของผู้เช่า ลักษณะที่เหมือนกันในทุกประเทศ คือ ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียวใน Primary Lease Period ไม่ได้ ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องรักษาทรัพย์สินที่เช่าให้อยู่ในสภาพดี โดยการประกันภัยทรัพย์สิน บำรุงรักษาซ่อมแซม และจัดหาชิ้นส่วนมาทดแทนชิ้นส่วนที่ชำรุด เพื่อให้ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและสามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า นอกจากนี้ผู้เช่ามีหน้าที่ที่จะไม่เคลื่อนย้ายทรัพย์สินและนำทรัพย์สินไปวาง เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน

สำหรับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่ง นั้น ทางกรมได้ให้การส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่งอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ เป็น เครื่องมือในการเพิ่ม เงินลงทุนของประเทศ โดยการให้ประโยชน์ในด้านภาษีแก่บริษัทลีสซิ่งที่ลงทุนซื้อ เครื่องจักรอุปกรณ์ใหม่ในรูปของ Investment Tax Credit²⁷ และให้ประโยชน์ในด้านการหักค่าเสื่อมราคาแบบ เร่งรัด (Accelerated Depreciation) ด้วยเหตุนี้ บริษัทลีสซิ่งในสหรัฐอเมริกาจึงสามารถโอนผลประโยชน์ในด้านภาษีให้แก่ผู้เช่าบางส่วนในรูปการลดค่าเช่าให้ต่ำลง สำหรับการลงรายการ

²⁷ Investment Tax Credit (ITC) มีไว้เพื่อกระตุ้นการลงทุนของผู้ประกอบการกำหนด เป็น เปอร์เซ็นต์ของต้นทุนสินทรัพย์ที่ซื้อ มา อัตราร้อยละนี้จะเปลี่ยนแปลงตามภาวะเศรษฐกิจ ITC เป็นส่วนที่หักโดยตรงจากภาษีเงินได้ ดังนั้นการซื้อสินทรัพย์ทุนจึงมีส่วนทำให้จ่ายภาษีลดลง หรือมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น มากน้อยเพียงใดขึ้นกับอายุการใช้งานของสินทรัพย์ ตัวอย่างเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1977 กำหนด ITC สำหรับสินทรัพย์ที่มีอายุใช้งาน 7 ปีขึ้นไปเท่ากับ 10%, 5-6 ปี = $6\frac{2}{3}\%$ และ 3-4 ปี = $3\frac{1}{3}\%$ ในกรณีที่บริษัทไม่มีกำไรและภาษีเงินได้จำนวนมากพอที่จะรับประโยชน์จาก ITC โดยตรง หรือมีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน บริษัทอาจทำการเช่าเพื่อรับ ITC ทางอ้อมได้ เพราะผู้ให้เช่าจะแข่งขันกันลดค่าเช่าให้ถูกลง.

บัญชีนั้น ผู้ให้เช่าจะเป็นผู้บันทึกรายการเครื่องจักรที่ให้เช่าในงบการเงิน และมีข้อกำหนดให้ผู้เช่าลงรายการเครื่องจักรที่เช่าในงบการเงินด้วย²⁸

ลักษณะอีกประการหนึ่งของกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรของสหรัฐอเมริกา ก็คือ ประโยชน์ทางด้านภาษีอากรที่ปกติจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ให้เช่านั้น อาจต้องเสียไปหากทรัพย์สินที่เช่านั้นได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์นอกสหรัฐอเมริกา ตัวอย่างเช่น ยกเว้นเฉพาะทรัพย์สินบางประเภทแล้วผู้ให้เช่าซึ่งเป็นคนอเมริกันจะไม่สามารถได้รับประโยชน์จากเครดิตภาษีการลงทุน (Investment Tax credit) เว้นแต่ทรัพย์สินที่ให้เช่านั้นจะได้มีการใช้ประโยชน์ในสหรัฐอเมริกา²⁹

1.2.2 สหราชอาณาจักร

วัตถุประสงค์หรือบางครั้งหมายถึงสังหาริมทรัพย์ (Chattel) ตามกฎหมายอังกฤษถือว่าเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล ปัจจุบันยังมิได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในทรัพย์สินส่วนบุคคลดังกล่าวเหมือนในกรณีของที่ดิน (Real Property) ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นบทบัญญัติของกฎหมายในพระราชบัญญัติว่าด้วยผู้ให้เช่าที่ดินและผู้เช่าที่ดิน (Landlord and Tenant Acts)

ลักษณะทางกฎหมายของการเช่า (Legal Nature of a Lease)³⁰

ในสหราชอาณาจักร การประกอบธุรกิจลีสซิ่งซึ่งอาศัยกฎหมายทั่วไปและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ กฎหมายอังกฤษได้แยกประเภทของสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่ง

²⁸ ปราณี ลีลาชีวลิตธี และกาล เกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," หน้า 29, 38.

²⁹ United Nations..., Analysis of Equipment Leasing Contracts, p. 10.

³⁰ Tom Clark, Leasing, (London: Mc Graw-Hill Book Co., 1978), p. 79-82.

ไว้ในประเภทเดียวกับสัญญาเบลเมนต์ (Bailment)³¹ ซึ่งต้องตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law Rules) เช่นเดียวกับกับสัญญาทางพาณิชย์อื่น ๆ แต่ในบางกรณี พระราชบัญญัติบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภค ค.ศ. 1974 (The Consumer Credit Act 1974) และพระราชบัญญัติว่าด้วยความไม่เป็นธรรมของข้อความในสัญญา ค.ศ. 1977 (The Unfair Contract Terms Act 1977) อาจต้องนำมาใช้บังคับในสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่งด้วย ในประเทศอื่น ๆ บางประเทศได้มีความพยายามที่จะนำกฎหมายที่มีอยู่เดิม เช่น กฎหมายในลักษณะที่ว่าด้วยหนี้และตัวแทนมาใช้แก่กิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งแนวทางต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีระบุไว้ในรายงานประจำปี 1975 ของสำนักเลขาธิการของ The International Institute for the Unification of Private Law (Unidroit) ผู้รู้บางท่านให้ข้อเสนอแนะว่า Financial Lease ควรที่จะถือว่าเป็นสัญญาซื้อขาย (Sale Contracts) อย่างหนึ่งประมวลกฎหมาย Uniform Commercial Code ของสหรัฐอเมริกาได้ยอมรับอย่างชัดเจนว่าการใช้วิธีการลีสซิ่งถือว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการให้หลักประกัน (Security)

³¹"Bailment" สัญญา Bailment มีความหมายได้ 2 นัย นัยแรกคือ สัญญาประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งมีระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย แต่สำหรับ Bailment ในความหมายที่แท้จริงดังที่ได้กล่าวในเรื่องนี้ น่าจะหมายถึง กรณีที่เป็น Bailment Lease ซึ่งเป็นวิธีการทางกฎหมายอย่างหนึ่ง ที่บุคคลซึ่งต้องการจะซื้อทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่ในขณะนั้นยังไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอ อาจจะประกันการครอบครองทรัพย์สินนั้นของตนโดยยังสงวนสิทธิในการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นตราบเท่าที่เขายังชำระค่าเช่าตามจำนวนที่กำหนด และจะกลายมาเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นโดยสมบูรณ์เมื่อชำระครบงวดที่ตกลงไว้ ซึ่งอาจจะต้องชำระเพิ่มขึ้นอีก แต่ก็ เป็นจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (Black Law Dictionary, Special Deluxe Fifth Edition, 1979).

กฎหมายต่าง ๆ ในการแยกประเภทของกิจการด้านธุรกิจภายใต้กฎหมายพาณิชย์ และ กฎหมายการเงินไม่จำเป็นที่จะต้องเหมือนกันเสมอไป ในประเทศหลายประเทศรวมทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาในแง่ของภาษีอากรแล้ว Financial Lease ถือว่าเป็นสัญญาซื้อขายเงินผ่อนชนิดหนึ่งซึ่งผู้ให้เช่าสามารถมีสิทธิที่จะได้รับผลประโยชน์ต่าง ๆ อันเกิดแต่การลงทุนของตนได้ อย่างไรก็ตาม ในสหราชอาณาจักรมีกฎหมายอยู่ 2 สาขาซึ่งใช้กฎหมายที่เหมือนกันในการแยกความแตกต่างของการให้เช่าแบบลีสซึ่งออกจากสัญญาซื้อขายที่มีเงื่อนไขและสัญญาเช่าซื้อ คือ มีข้อกำหนดสงวนการโอนกรรมสิทธิ์ เป็นต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญา Bailment ได้รับอิทธิพลจากคำพิพากษาที่ถือ เป็นบรรทัดฐานของท่านผู้พิพากษาหัวหน้าศาล Holt ในคดี Coggs v. Bernard (1703 2Ld Raym 909) เมื่อท่านได้ให้เหตุผลที่เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวโดยอาศัยหลักของกฎหมายสมัยจักรพรรดิจัสติเนียน (Justinian) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในประเทศอังกฤษโดย Bracton เมื่อศตวรรษที่ 15 ซึ่งได้แยกประเภทของ Bailment ออกเป็น 6 ชนิด และหนึ่งใน 6 ชนิด ซึ่งท่านผู้พิพากษา Holt ได้กล่าวไว้ก็คือ การเช่าสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ประโยชน์ (Locatio et Conductio)

ถึงแม้ว่า Financial Leases ตามกฎหมายจะถือว่าเป็นสัญญา ท่านเองเดียวกับ Bailment ประเภทหนึ่ง แต่ก็มีลักษณะที่แตกต่างนอกเหนือออกไปในแง่ที่ว่าผู้ให้เช่าสามารถที่จะคืนทุนของเขาได้จากวัสดุอุปกรณ์ที่ให้เช่าไป บวกกับผลกำไรที่คิดจากช่วงเวลาของการ Bailment

กฎหมายที่ว่าด้วย Bailment มีส่วนที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งกับกรณีของการเช่าซื้อ สัญญาเช่าซื้อแตกต่างจากสัญญาให้เช่าแบบลีสซึ่งตรงที่ไม่ใช่สัญญา Bailment ที่แท้จริง เนื่องจากสัญญาเช่าซื้อจะต้องมีข้อตกลงให้ผู้เช่าซื้อ สามารถซื้อทรัพย์สินที่เช่าซื้อได้ สัญญาเช่าซื้อจึงมีองค์ประกอบของสัญญาซื้อขายอยู่ด้วย การที่สัญญาเช่าซื้อเป็นที่รู้จักกันมากตั้งแต่ในทศวรรษที่ 1860 ก็เนื่องจากมีคดีที่เกี่ยวข้องกับ Bailment และสัญญาซื้อขายที่มีลักษณะของสัญญาเช่าซื้อ เกิดขึ้นมากมายหลายคดีนั่นเอง

สัญญาเช่าซื้อซึ่งมีลักษณะของ Bailment เป็นองค์ประกอบสำคัญ

รวมอยู่ด้วยนี้ถือว่าเป็นแนวทางที่สามารถนำมาใช้เกี่ยวข้องกับกรณีของ Financial Lease ได้ นอกจากนี้ยังไม่ปรากฏว่ามีคำพิพากษาใด ๆ ในสหราชอาณาจักรในเรื่อง Financial Lease นี้เลย ข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งได้มีการตกลงกันไว้ในสัญญาให้เช่าแบบลีสซึ่งตลอดมา ตั้งแต่ ค.ศ. 1960 เช่น ข้อกำหนดเพื่อการเยียวยาผู้ให้เช่าอันเกิดมาจากการผิดสัญญา ก็ยังเป็นเรื่องที่ยังมิได้มีการตีความโดยศาลอังกฤษ แต่ก็เป็นไปได้ว่า กฎหมายในแง่มุมต่าง ๆ ในเรื่องนี้สักวันหนึ่งจะต้องมีการนำเสนอขึ้นสู่ศาลเพื่อหาข้อยุติ ในเมื่อกิจการให้เช่าแบบลีสซึ่งได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเมื่อไม่นานมานี้

กฎหมายที่ตราขึ้น (Legislation)³²

1. พระราชบัญญัติสินเชื่อผู้บริโภค (Consumer Credit Act)

เมื่อกฎหมายสินเชื่อผู้บริโภคได้ผ่านสภาออกใช้บังคับ เป็นกฎหมายเมื่อปี ค.ศ. 1974 นั้นทำให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองจากสัญญาเช่าซื้อที่ไม่เป็นธรรม แต่ไม่รวมถึงกรณีของการเช่าทรัพย์สินธรรมดา (Hiring) พระราชบัญญัติดังกล่าวควบคุมทั้งในด้านของสินเชื่อผู้บริโภคและการทำสัญญาเช่าของผู้บริโภคตามบทนิยามในมาตรา 8-15 เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 16

ผู้บริโภคซึ่งเข้าทำสัญญาเช่าแบบผู้บริโภคสามารถได้รับความคุ้มครองจากมาตรา 132 ของพระราชบัญญัติ ซึ่งบัญญัติว่าในการกรณีที่ผู้ให้เช่ากลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ให้เช่าไม่ว่าโดยวิธีการใด ๆ นอกเหนือจากโดยคำสั่งศาล ผู้เช่าย่อมร้องขอต่อศาลให้ผู้ให้เช่าคืนค่าเช่าที่ตนได้ชำระไปทั้งหมดหรือบางส่วนกลับคืนได้ โดยที่ผู้เช่าไม่จำเป็นต้องชำระหนี้ที่คงเหลืออยู่ตามสัญญาอีกต่อไป นอกจากนั้น ในพระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดข้อบังคับที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา การผิดสัญญาและทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันในสัญญา

³² Tom Clark, Leasing, p. 94-97.

2. ข้อบัญญัติควบคุมการเช่า (The Control of Hiring Order)

จนกระทั่งถึงวันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1977 ข้อความใด ๆ ที่กำหนดไว้ในสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่ง และสัญญาให้เช่าทรัพย์สินที่ใช้ในกิจการหรือธุรกิจ แม้จะเป็นโดยวัตถุประสงค์ของทางเอกชน จะถูกควบคุมโดยข้อบัญญัติควบคุมการเช่า ค.ศ. 1973 (The Control of Hiring Order 1973) ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ทรัพย์สินหลักที่ถูกควบคุมก็เช่น รถยนต์นั่งส่วนบุคคลของเอกชน เครื่องรับโทรทัศน์ วิทยุ และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ผลิตภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่งนี้ ข้อบัญญัติดังกล่าวก็ยังมีบทจำกัดต่าง ๆ ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

1. ค่าเช่าที่จะต้องชำระตามสัญญาแต่ละงวดต้องสามารถกำหนดได้เป็นจำนวนที่แน่นอนในขณะที่เริ่มเช่าทำสัญญา (บทจำกัดข้อกำหนดในสัญญาที่อนุญาตให้ใช้วิธีการชำระค่าเช่าแบบอื่นที่แตกต่างกันออกไป)

2. ค่าเช่าแต่ละครั้งอย่างน้อยต้องเป็นจำนวน 25% ของค่าเช่าสูงสุดที่ได้มีการชำระในช่วงระยะเวลาอื่น ๆ ตามสัญญา (บทจำกัดข้อกำหนดในสัญญาที่อนุญาตให้ชำระค่าเช่าเป็นเงินจำนวนน้อยมาก ๆ ได้)

3. ในขณะที่สิ้นสุดอายุของสัญญาลีสซิ่ง ผู้เช่าไม่สามารถที่จะเรียกคืนค่าเช่าที่ได้ชำระไปโดยอ้างมูลค่าของสินค้าได้

กรมการคุ้มครองราคาสินค้าและผู้บริโภค (The Department of Prices and Consumer Protection) มีอำนาจออกใบอนุญาตยกเว้นสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่งกรณีใดกรณีหนึ่งให้ไม่ต้องตกอยู่ภายใต้ข้อบัญญัติควบคุมการเช่าได้ ดังปรากฏจากบันทึกของกรมการคุ้มครองราคาและผู้บริโภค เมื่อเดือน มกราคม ค.ศ. 1975 ที่ให้ออกใบอนุญาตเป็นการทั่วไปอนุญาตให้บริษัทให้เช่าเครื่องรับโทรทัศน์ไม่จำเป็นต้องตกอยู่ภายใต้บทจำกัดตามข้อ 2 เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

ข้อบัญญัติควบคุมการเช่า ค.ศ. 1977 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1977 ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้สินค้าที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือธุรกิจ ซึ่งดำเนินการโดยผู้เช่าทรัพย์สิน (แบบธรรมดา) หรือผู้เช่า (แบบลีสซิ่ง) ได้รับยกเว้นไม่ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของข้อบัญญัติควบคุมการเช่าฯ ด้วย

๓) พระราชบัญญัติอื่น ๆ (Other statutes)

ยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่มีผลใช้บังคับแก่กิจการให้เช่าแบบ Financial Lease เริ่มจากพระราชบัญญัติคุ้มครองหุ้นในกิจการรางเลื่อน ค.ศ. 1872 (The Railway Rolling Stock Protection Act 1872) ซึ่งคุ้มครองมิให้นำเอาหุ้นในกิจการรางเลื่อนที่ได้มีการลีสซิ่งเอาไว้แล้วไปเป็นประกันที่กู้ยืม โดยเฉพาะในกิจการรางเลื่อนในเหมืองหิน เหมืองแร่ ท่าเทียบเรือ หรือในโรงงาน ไปจนถึงพระราชบัญญัติการค้าขายที่เป็นธรรม ค.ศ. ค.ศ. 1973 (The Fair Trading Act 1973) และพระราชบัญญัติการจำกัดการปฏิบัติการทางการค้า ค.ศ. 1976 และ 1977 (The Restrictive Trade Practices Acts 1976 and 1977)

ข้อกำหนดในสัญญาลีสซิ่ง

ในสหราชอาณาจักร มีข้อกำหนดห้ามมิให้สัญญาเช่ากำหนดทางเลือกให้ผู้เช่าขอซื้อทรัพย์สินเมื่อสิ้นสุดสัญญาแรก หากปรากฏว่าเมื่อสิ้นสุดสัญญาแรกแล้ว ผู้ให้เช่าจำหน่ายหรือโอนทรัพย์สินให้ผู้เช่า จะถือว่าเป็นการเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าต้องคืนผลประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับก่อนหน้านี้กลับไปที่ทางการ เพราะฉะนั้นจึงมีทางเลือก 2 ทาง เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า คือ ผู้เช่าเลือกที่จะเช่าต่อในช่วงระยะเวลาต่อไปโดยจ่ายค่าเช่าในอัตราที่ลดลง หรือขายทรัพย์สินนั้นแก่บุคคลที่สาม และในการขายทรัพย์สิน บริษัทลีสซิ่งต้องขายในราคา fair market value³³

เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของผู้เช่า มีลักษณะเหมือนกันทุกประเทศ คือ ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียวใน primary lease period ไม่ได้ ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องรักษาทรัพย์สินที่เช่าไว้ให้อยู่ในสภาพดี โดยการประกันทรัพย์สิน บำรุงรักษา ซ่อมแซม และจัดหาชิ้นส่วนมาทดแทน

³³ ปราณี ลีลาชีวิตสิทธิ์, "ลีสซิ่งกับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์," (อัครสำเนา)

ขึ้นส่วนที่ชำรุด เพื่อให้ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและสามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า ผู้เช่ามีหน้าที่ที่จะไม่เคลื่อนย้ายทรัพย์สิน และนำทรัพย์สินไปวางเป็นหลักทรัพย์สินค้ำประกัน³⁴

นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่ง

การให้เช่าแบบลีสซิ่งในฐานะที่เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของรูปแบบการให้ความช่วยเหลือทางการเงินระยะปานกลางแก่กิจการอุตสาหกรรม ปัจจุบันเริ่มที่จะได้รับการเหลียวแลที่เป็นธรรมจากรัฐบาลมากขึ้น กิจการให้เช่าวัสดุอุปกรณ์เริ่มกลายมาเป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุน แต่สำหรับ Financial Lease แล้ว ยังต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมที่จำเป็นแก่การบริหารการจัดการทางด้านเศรษฐกิจของรัฐมากมายหลายทางด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ในการที่จะปฏิบัติต่อกิจการลีสซิ่งให้เท่าเทียมกับกิจการให้กู้ยืมเงินโดยทั่วไป แม้จะไม่ต้องให้เหมือนกันไปทั้งหมด รัฐบาลได้ประสบความสำเร็จอย่างมากในการที่จะแยกความแตกต่างในการให้ค่านิยมของ Financial Leasing ในฐานะที่เป็นกิจการที่แยกต่างหากออกจาก Operating Leasing กับการเช่าที่มีระยะเวลาอันสั้น (Short-Term-Hire) อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้ได้นำไปสู่การออกมาตรการเพื่อการควบคุมราคา (Price Controls) ในกิจการให้เช่าแบบ Financial Leasing โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ได้เห็นได้ชัดว่ามีใช่เป็นกรณีของการให้กู้ยืมเงิน

แรงจูงใจให้ลงทุน (Investment Incentives)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า รัฐบาลเพื่อที่จะดำเนินนโยบายในการรักษาความมั่นคงทางระบบการเงิน ได้คงไว้ซึ่งสิทธิในการที่บริษัทให้เช่าจะสามารถหักเงินออกจากรายรับที่ตนต้องเสียภาษีได้เต็มจำนวน อันถือว่าเป็นมูลเหตุจูงใจการลงทุนที่สำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1972 อีกทั้งยังได้ให้ความสนับสนุนในด้านเงินให้เปล่าอีกด้วยตามจำนวนเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าที่เข้าข่ายจะได้รับสิทธิ ตลอดจนได้กำหนดโครงการเพื่อการช่วยเหลือแก่อุตสาหกรรมด้านหนึ่ง ๆ หรือในประเภทของวัสดุอุปกรณ์ใดวัสดุอุปกรณ์หนึ่ง หรือในเฉพาะภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งไว้หลายโครงการด้วยกัน

³⁴ ปราณี สิลลาชีวลิตธี และกาล เกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง,"

เมื่อรัฐบาลได้เริ่มต้นนำเอาโครงการเพื่อความช่วยเหลือดังกล่าวภายใต้พระราชบัญญัติอุตสาหกรรม ค.ศ. 1972 (The 1972 Industry Act) มาใช้ ปรากฏว่ากิจการลีสซิ่งยังไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับความช่วยเหลือตามโครงการดังกล่าว จนกระทั่งต่อมาในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1976 เมื่อกระทรวงอุตสาหกรรมหลังจากที่ได้มีการประชุมพูดคุยกับสมาคมการลีสซิ่งเครื่องวัสดุอุปกรณ์ (The Equipment Leasing Association หรือ ELA) แล้วก็ได้ประกาศแก้ไขเปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อเป็นหลักประกันแก่บริษัทที่ประกอบกิจการให้เข้าแบบลีสซิ่งให้ได้รับประโยชน์โดยเท่าเทียมกันกับบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อขายวัสดุอุปกรณ์โดยตรงไม่ว่าจะโดยเงินทุนของตัวเองหรือจากการกู้ยืม หลังจากระยะเวลา 12 เดือน แห่งการขยายโครงการการให้ความช่วยเหลือแก่บริษัทให้เข้าได้ผ่านพ้นไปโดยเป็นที่พอใจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว รัฐมนตรีจึงได้ประกาศให้บริษัทให้เข้าสามารถได้รับเงินช่วยเหลือเป็นจำนวน 12.3 ล้านปอนด์สเตอร์ลิงค์ต่อโครงการลงทุนใหม่ที่มีมูลค่า 90 ล้านปอนด์สเตอร์ลิงค์

การอุดหนุนหรือช่วยเหลือต่าง ๆ จากรัฐบาลนี้จะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับอุปสงค์ทางด้านอุตสาหกรรมและทัศนคติของรัฐบาลต่อภาค เศรษฐกิจนั้น ซึ่งปกติควรที่จะต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมตลอดจนให้ได้รับสิทธิพิเศษในอันที่จะสามารถได้รับเงินอุดหนุนหรือช่วยเหลือดังกล่าวได้ก่อนภาคอื่น ในระหว่างปี ค.ศ. 1977 รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการอุดหนุนเงินช่วยเหลือต่าง ๆ เป็นจำนวนถึง 87 โครงการด้วยกัน การช่วยเหลือหรืออุดหนุนบางอย่างก็ให้แก่ภูมิภาคที่มีการพัฒนาต่าง ๆ (แต่สำหรับในไอร์แลนด์เหนือมีระบบการให้การช่วยเหลืออุดหนุนเพื่อการดึงดูดใจในการลงทุนเป็นของตนเองอยู่แล้ว) แต่ส่วนใหญ่รัฐบาลก็ให้การช่วยเหลืออุดหนุนไปทั่วทั้งประเทศ

เงินอุดหนุนเพื่อการพัฒนาส่วนภูมิภาคจะจ่ายให้แก่ผู้ให้เข้า ในขณะที่หากเป็นเงินอุดหนุนประเภทอื่น ๆ มักจะจ่ายให้แก่ผู้เช่า ถึงแม้ว่าการช่วยเหลือในบางรูปแบบ เช่น การยกเว้นดอกเบี้ย หรือสัมปทานเงินกู้สำหรับการลงทุนใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงเครื่องจักรเครื่องมือในการผลิตให้ทันสมัยสามารถถูกเรียกร้องได้ทั้งจากฝ่ายผู้ให้เข้าและผู้เช่า ค่าใช้จ่ายในกิจการลีสซิ่งที่เข้าข่ายจะได้รับความช่วยเหลือจะต้องเป็นสัญญาให้เข้าแบบลีสซิ่ง ซึ่งมีอายุสัญญาขั้นต่ำ 4 ปี เว้นแต่ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ อายุสัญญาให้เข้าจะต้องมีอายุอย่างน้อย 5 ปี

การส่งออก (Exports)

The Export Credits Guarantee Department หรือ ECGD เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาล เกี่ยวกับการให้สินเชื่อและค้ำประกันการส่งออก ได้ให้ความช่วยเหลือแก่กิจการลีสซิ่งเพื่อการส่งออก ซึ่งวัตถุประสงค์ที่ผลิตขึ้นในสหราชอาณาจักร ถึงแม้ว่าจะเป็นในแง่หนึ่งที่มีเงื่อนไขประโยชน์น้อยกว่าในกรณีการให้ความช่วยเหลือแก่กิจการซื้อขายเพื่อการส่งออกซึ่งสินค้าที่ผลิตหรือทำขึ้นในสหราชอาณาจักร ECGD จะแยกประเภทของกิจการลีสซิ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ Financial และ Operating สำหรับ Operating Leases นั้น มาตรฐานของการบริการจะใช้กรรมธรรม์ประกันภัยแบบ "จำนวนเงินที่ถึงกำหนดชำระ" (Sums due Policy) สำหรับการชำระเงินประกันภัยอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับชำระค่าเช่าที่ถึงกำหนดชำระ เพราะเหตุที่มีเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่งตามที่ระบุไว้ในกรรมธรรม์ประกันภัย เกิดขึ้นก่อนระยะเวลาที่มีการผิดสัญญาลีสซิ่งที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม การประกันภัยดังกล่าวมิใช่เป็นลักษณะของการประกันภัยต่อเนื่องในกรณีค่าเช่าในขนาดที่ไม่ได้รับชำระ การชำระค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการประกันภัยจะมีอายุไม่เกิน 5 ปี ผู้ประกอบธุรกิจแบบ Operating Lease นี้ ไม่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการช่วยเหลือทางการเงินสำหรับการส่งออกในอัตราดอกเบี้ยที่ตายตัว

สำหรับในกรณีของ Financial Leases นั้นการชำระค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากความเสียหายตามปกติจะกำหนด เริ่มตั้งแต่วันที่เริ่มการขนส่ง โดยจะใช้กรรมธรรม์ประกันภัยแบบการจ้างพิเศษ (Special Hiring Policy) ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีของการขนส่ง เฉพาะอย่าง หรือใช้เป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับประกอบธุรกิจทางด้านลีสซิ่งเพื่อการส่งออก เป็นปกติวิสัย ค่าสินไหมทดแทนที่จะได้รับชำระจะครอบคลุมเฉพาะภาคแรกของสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่งเท่านั้น ความช่วยเหลือของ ECGD จะไม่มากไปกว่าระยะเวลาการให้สินเชื่อชั้นสูงที่เหมาะสมหากสินค้านั้นได้ถูกขายไป ซึ่งมักกำหนดไว้เป็นเวลา 5 ปี สำหรับวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ 7 ปี สำหรับเรือเดินสมุทรและ 10 ปี สำหรับเครื่องบินขนาดใหญ่ เช่น เครื่องบินแบบ BAC 1-11

ในกรณีของกรรมธรรม์ประกันภัยอื่น ECGD จะรับผิดชอบประมาณ 90 % ของความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้น โดยให้ผู้ให้เช่ารับผิดชอบในอีก 10% ที่เหลือ ในกรณีของ

การขนส่งเฉพาะอย่าง ECGD ได้เตรียมพร้อมที่จะพิจารณารับประกันความเสียหายทั้งหมด 100 % ภายหลังจากระยะเวลาผ่านไป 1 ปี ผู้ให้เช่าปกติจะรับประกันภัยที่เหลือ 10 % แต่หากเป็นกรณีของความเสียหายที่อยู่นอกเหนือจากรูปแบบประกันภัยของ ECGD ผู้ให้เช่าก็ต้องรับประกันภัยในความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด เช่น การที่ข้อกำหนดเกี่ยวกับการคิดสัญญาดังที่กำหนดไว้ในสัญญาลีสซิ่งไม่อาจมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในบางสถานการณ์ ผู้ให้เช่าก็สามารถที่จะไล่เบียดเอาจากผู้ผลิตสินค้าอื่น ๆ ในสหราชอาณาจักรได้ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่การส่งออกโดยมีอัตราดอกเบี้ยที่ตายตัวจะครอบคลุมในระหว่าง 80-90 % ของมูลค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ให้เช่าบนพื้นฐานเช่นเดียวกันกับที่ใช้อยู่ในกรณีการให้สินเชื่อแก่ผู้ผลิตสินค้าสำหรับสัญญาซื้อขาย

สิทธิในการหักเงินออกจากรายรับที่ต้องเสียภาษีในกรณีการลีสซิ่งเพื่อการส่งออก

(Capital Allowances on Export Leases)

ถึงแม้ว่ากฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรจะไม่มีข้อจำกัดใด ๆ เกี่ยวกับสิทธิในการหักเงินออกจากรายรับที่ต้องเสียภาษี ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ทำการเช่าตั้งอยู่นอกราชอาณาจักร แต่รัฐบาลก็พยายามที่จะสงวนสิทธิดังกล่าวไว้ไม่ให้แก่ผู้เช่าซึ่งเป็นคนต่างชาติ ธนาคารชาติของอังกฤษได้ใช้ดุลยพินิจกำหนดข้อจำกัดดังกล่าวภายใต้อำนาจของธนาคารที่มีอยู่ในการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราสำหรับบริษัทให้เช่าของสหราชอาณาจักรที่ให้เช่าวัสดุอุปกรณ์ที่ตั้งอยู่นอกประเทศ หลักการในการกำหนดข้อจำกัดดังกล่าวได้รับการถือตามโดย ECGD โดย ECGD จะมิยินยอมไม่ให้ความสนับสนุนแก่กิจการลีสซิ่งเพื่อการส่งออกที่มีได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารชาติของอังกฤษกำหนดไว้

ธนาคารชาติของอังกฤษได้แยกความแตกต่างระหว่างวัสดุอุปกรณ์ที่มีการผลิตขึ้นภายในประเทศและในต่างประเทศ โดยหากเป็นวัสดุอุปกรณ์ภายในประเทศแล้ว ผู้ให้เช่าย่อมมีสิทธิหักเงินออกจากรายรับที่ต้องเสียภาษีอากรได้เต็มจำนวนสำหรับปีแรก แต่ทั้งนี้จะต้องปรากฏว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากสิทธิในการหักเงินดังกล่าวจะต้องไม่มีผลกระทบต่อค่าเช่า ค่าเช่าทั้งหมดที่ชำระในช่วงระยะเวลาแรกของสัญญาลีสซิ่ง ซึ่งไม่อาจบอกเลิกสัญญาได้ นี้จะต้องมากกว่าราคาวัสดุอุปกรณ์บวกกับดอกเบี้ยอันเกิดแต่การนั้นในระยะเวลาแรกของ

สัญญา และบวกกับค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการของผู้ให้เข้าสำหรับวัตถุประสงค์ที่มี การผลิตขึ้นภายนอกประเทศ และจะได้นำไปให้เข้าในต่างประเทศนั้น ธนาคารชาติ ของอังกฤษจะถ่วง เวลาการให้ความเห็นชอบในการอนุญาตในการส่งเงินตราไว้จนกว่า ผู้ให้เข้าจะบอกสถานะสิทธิ์ การได้รับสิทธิ์หักเงินออกจากรายรับที่จะต้องเสียภาษีในปีแรก ของเขา ธนาคารโดยความเห็นชอบของผู้ให้เข้าจะนำรายละเอียดต่าง ๆ ของการดำเนินการ ตามสัญญาเข้าสู่ระบบสรรพากรของประเทศ ซึ่งจะ เป็นผลให้ผู้ให้เข้ายังสามารถหักเงิน ออกจากรายได้ที่ต้องเสียภาษีได้ 25%

นอกจากการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทางการยังให้ การสนับสนุนโดยใช้ภาษีอากรเป็นข้อจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะในปี ค.ศ. 1970 ใช้การจูงใจโดยยอมให้หักค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินในปีแรกได้ในอัตราร้อยละ 60 ของราคา เครื่องจักรและเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 100 ในปี ค.ศ. 1972 โดยที่ผู้รับประโยชน์ต้องมีฐาน รายได้เพื่อเสียภาษี ระบบนี้ช่วยส่งเสริมการลงทุนแบบลิสซิ่งเป็นอย่างมาก และบริษัทลิสซิ่ง จะโอนประโยชน์ทางด้านภาษีนี้ส่วนหนึ่งให้แก่ผู้เช่าโดยการลดค่าเช่าให้ต่ำลง ในแง่ของ ผู้เช่าจึงถูกกว่าการซื้อ โดยเฉพาะผู้เช่าที่ไม่มีฐานรายได้เพื่อเสียภาษี การซื้อเครื่องจักร จะแพงกว่าการเช่า แต่ยิ่งธุรกิจลิสซิ่งขยายตัวมากขึ้นเท่าใด ทางการก็ต้องสูญเสีย รายได้ภาษีอากรมากขึ้นเท่านั้น จึงมีโครงการที่จะยกเลิก เพราะเห็นว่าในระยะที่ผ่านมา ได้มีเงินลงทุนในทรัพย์สินประเภททุนมากเกินไป โดยผู้ลงทุนมุ่งประโยชน์ด้านภาษีหรือ เพื่อเสียภาษีมากกว่าประโยชน์ในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการผลิต และมีจำนวน คนว่างงานมากขึ้นในประเทศ จึงได้ออกกฎหมายใหม่โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ ค.ศ. 1983 -1984 บริษัทลิสซิ่งจะหักค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ให้เช่าลดลงจากร้อยละ 100 เหลือร้อยละ 75 ของราคาทรัพย์สิน แต่จะได้รับการชดเชย โดยเสียภาษีรายได้ลดลงจากร้อยละ 50 เป็นร้อยละ 45 ปีงบประมาณ ค.ศ. 1984 - 1985 จะหักค่าเสื่อมราคาลดลงเป็นร้อยละ 50 และภาษีรายได้ลดลงเป็นร้อยละ 40 และปีงบประมาณ ค.ศ. 1985 - 1986 จะหัก ค่าเสื่อมราคาได้เพียงร้อยละ 25 และภาษีรายได้ลดลงเป็นร้อยละ 35 และตั้งแต่เมษายน ปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นไป ลิสซิ่งในสหราชอาณาจักรจะมีลักษณะเหมือนกับลิสซิ่งในประเทศ ยุโรปอื่น ๆ คือ บริษัทลิสซิ่งหักค่าเสื่อมราคาในอัตราปกติ³⁶

³⁶ ปราณี สิลลาชีวสิทธิ์, "ลิสซิ่งกับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์," (อัครสำเนาะ)

สำหรับการลงรายการบัญชี ผู้ให้เช่าเป็นผู้บันทึกรายการเครื่องจักรที่ให้เช่า
ในงบการเงิน ส่วนผู้เช่าไม่ต้องบันทึกรายการใด ๆ ในงบการเงิน³⁷

1.2.3 ประเทศญี่ปุ่น

ธุรกิจลีสซิ่งในญี่ปุ่นขยายตัวโดยไม่มีกฎหมายลีสซิ่งโดยเฉพาะควบคุม
แต่มีการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการเช่าแบบนี้เพื่อให้แตกต่างกับการซื้อขายอย่างมีเงื่อนไข

การประกอบธุรกิจลีสซิ่งจัด เป็นบริการประเภทหนึ่ง ไม่ใช่บริการ
ทางการเงิน สถานะทางกฎหมายของบริษัทลีสซิ่ง เป็นบริษัทพาณิชย์ (Commercial
Enterprise) สามารถประกอบการได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากกระทรวงการคลัง แต่อยู่
ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า บริษัทลีสซิ่งในญี่ปุ่นดำเนินการ
ในรูปของบริษัทร่วมทุนกับธนาคารพาณิชย์ และบริษัทการค้า (Trading Companies) กล่าวได้
ว่าเป็นรูปแบบของการประกอบธุรกิจลีสซิ่งที่ประสบความสำเร็จสูงมาก

บริษัทลีสซิ่งแต่ละบริษัทจะมีแบบฟอร์ม เฉพาะของสัญญาแต่ละสัญญา
คือ (ก) สัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่ง ระหว่างบริษัทให้เช่ากับผู้เช่า และ (ข) สัญญาซื้อขาย
ระหว่างบริษัทให้เช่ากับผู้ขายสินค้า แต่ก็ยังมีได้มีการปรับแบบฟอร์มทั้งหลายให้เป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกันนัก อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าบริษัทให้เช่าส่วนใหญ่ดำเนินการในรูปของ
Financial Lease ดังนี้³⁸

1. ผู้เช่าเป็นผู้เลือกอุปกรณ์ที่ตนต้องการเช่าและ เป็นผู้เลือกตัวผู้
ขายวัสดุอุปกรณ์ที่ตนจะเช่านั้น
 2. มีการทำสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่งระหว่างผู้เช่ากับบริษัทให้เช่า
 3. มีการทำสัญญาซื้อขายกันระหว่างบริษัทให้เช่ากับผู้ขายสินค้า
- หรือวัสดุอุปกรณ์นั้น

³⁷ ปราณี ลีลาชีวิตธิ์ และกาล เกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง,"
หน้า 38.

³⁸ United Nations ..., Analysis of Equipment Leasing Contracts,
p. 15-16.

4. ผู้ขายส่งมอบสินค้าหรือวัสดุอุปกรณ์นั้น ๆ แก่ผู้เช่า
 5. ผู้เช่าจะตรวจวัสดุอุปกรณ์ที่เช่า ซึ่งหากสินค้ามีสภาพถูกต้องตรงตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญา ผู้เช่าจะออกใบรับของให้แก่บริษัทให้เช่ายึดถือไว้
 6. บริษัทให้เช่าชำระราคาสินค้าหรือวัสดุอุปกรณ์นั้นให้แก่ผู้ขาย
- ปกติในแบบฟอร์มของสัญญาแต่ละประเภทดังกล่าว มักปรากฏข้อความดังต่อไปนี้คือ ³⁹

ก. สัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่ง (The Lease Contract)

1. ข้อความที่กำหนดให้ผู้เช่าไม่อาจบอกเลิกสัญญาได้ก่อนสิ้นอายุสัญญา
2. ข้อความที่กำหนดให้บริษัทให้เช่าไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในการส่งมอบล่าช้า ตลอดจนความชำรุดบกพร่อง
3. ข้อความที่กำหนดให้บริษัทให้เช่าไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือเสียหายของวัสดุอุปกรณ์ที่เช่า

ข. สัญญาซื้อขาย (The Sales Contract)

1. ข้อความที่กำหนดว่าสิทธิในการเรียกค่าตอบแทนความเสียหายจากผู้ขายจะถูกผ่านจากบริษัทให้เช่ามายังผู้เช่า
2. ข้อความที่กำหนดว่าผู้ขายยังคงเป็นผู้รับผิดชอบในความสูญหายหรือเสียหายของวัสดุอุปกรณ์ที่เช่าทราบเท่าที่ผู้เช่ายังมีได้ส่งมอบใบรับของแก่บริษัทให้เช่า

ในสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่ง นอกจากจะปรากฏข้อความดังกล่าวมาแล้ว ยังมีข้อกำหนดที่เป็นสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้คือ ⁴⁰

³⁹ Ibid.

⁴⁰ ปราณี ลีลาชีวิตธิ์ และกาล เกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง,"

1. การซื้อขายทรัพย์สินเมื่อสิ้นสุดสัญญา ข้อกำหนดใน Tax Guidelines ได้มีข้อกำหนดให้บริษัท리스ซึ่งกำหนดทางเลือกให้ผู้เช่าซื้อทรัพย์สิน และในการขายทรัพย์สินให้แก่บุคคลที่ 3 บริษัท리스ซึ่งต้องขายในราคา Fair Market Value
2. ประเภททรัพย์สิน ทรัพย์สินที่เช่าต้องไม่เป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือ เป็นทรัพย์สินที่ผลิตขึ้น เฉพาะตามที่คุณเช่าต้องการโดยไม่สามารถให้เช่าแก่ผู้เช่ารายอื่นได้
3. ระยะเวลาการเช่า กฎหมายกำหนดไว้ไม่ให้ต่ำกว่าร้อยละ 60.0 ของอายุการใช้งานของทรัพย์สิน
4. สิทธิและหน้าที่ของผู้เช่า ลักษณะที่เหมือนกันในทุกประเทศ คือ ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียวใน Primary Lease Period ไม่ได้ ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องรักษาทรัพย์สินที่เช่าให้อยู่ในสภาพดี โดยการประกันภัยทรัพย์สิน บำรุงรักษา ซ่อมแซม และจัดหาชิ้นส่วนมาทดแทนชิ้นส่วนที่ชำรุด เพื่อให้ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่เหมาะสม และสามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้ เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า ผู้เช่ามีหน้าที่ที่จะไม่เคลื่อนย้ายทรัพย์สินและนำทรัพย์สินไปวาง เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน

เกี่ยวกับความสมบูรณ์ของสัญญา리스ซึ่ง ถึงแม้ว่าจะยังมีได้มีคำพิพากษา ศาลฎีกาของญี่ปุ่นที่วินิจฉัยในเรื่องนี้ แต่ก็ได้มีการยอมรับโดยศาล District Court ของญี่ปุ่นแล้ว⁴¹

⁴¹United Nations....., Analysis of Equipment Leasing Contracts, p. 16.

นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมธุรกิจสีซิ่ง มีหลายกรณีดังนี้คือ⁴²

1. กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า จะให้เงินช่วยเหลือในรูปแบบเงินทุนแก่บริษัทสีซิ่งที่ซื้อ เครื่องจักรอุปกรณ์ประเภทที่กระทรวงกำหนด โดยให้เงินกู้ยืมอัตราดอกเบี้ยต่ำจากกองทุน "Funds of Public Finance" ไม่เกินร้อยละ 40-50 ของราคาซื้อเครื่องจักรอุปกรณ์โดยมีกำหนดระยะเวลาคืน เท่ากับสัญญาให้เช่า

2. ให้การประกัน เครดิตของผู้เช่าที่เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่มีเครดิตเพียงพอที่จะขอเช่า เครื่องจักรอุปกรณ์ประเภทที่ทางการกำหนดจากบริษัทสีซิ่งได้และในกรณีที่บริษัทสีซิ่งมีผลขาดทุน เนื่องจากผู้เช่าล้มละลาย ทางการจะจ่ายเงินค่าเสียหายให้แก่บริษัทสีซิ่งในอัตราร้อยละ 50 ของหนี้สูญทั้งสิ้น

3. ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เช่า เครื่องจักรอุปกรณ์ที่ผลิตอาหารสำเร็จรูปบางประเภทที่ใช้สินค้าเกษตรและประมงที่ทางการกำหนด โดยได้รับเงินอุดหนุนจากทางการในรูปของค่าเช่าส่วนที่เป็นดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ จุดประสงค์เพื่อช่วยลดปริมาณสินค้าเกษตรและประมงที่มีอยู่เกินความต้องการ

1.3 ประเทศในกลุ่มอาเซียน (ASEAN)

ถ้าพิจารณาการประกอบกิจการสีซิ่งของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนแล้ว จะพบว่าทางการได้เข้าไปควบคุมกิจการสีซิ่งไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ทั้งนี้ก็เนื่องจากเห็นว่า กิจการสีซิ่ง เป็นกิจการที่แม้จะไม่มีลักษณะ เป็นสถาบันการเงินอย่างสมบูรณ์ แต่โดยธรรมชาติแล้ว การดำเนินกิจการก็มีแนวทางใกล้เคียงกับสถาบันการเงินค่อนข้างมาก

1.3.1 ประเทศอินโดนีเซีย

ในประเทศอินโดนีเซีย ทางการได้เข้าไปควบคุมกิจการสีซิ่งโดยมีการบัญญัติกฎหมายสีซิ่งขึ้นโดยเฉพาะ สำหรับกฎหมายเฉพาะของสีซิ่งนั้นจะมีลักษณะ เป็นกฎหมาย

⁴² ปราณี ลีลาชีวลีธี, "สีซิ่งกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์," (อัดสำเนา)

ที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมและสนับสนุน โดยอยู่ภายใต้การร่วมมือกันระหว่างกระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการขออนุญาต การอนุมัติการจัดตั้งบริษัทลีสซิ่ง และทางด้านภาษีอากร

การประกอบธุรกิจลีสซิ่ง ต้องขออนุญาตจากกระทรวงการคลังโดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารกลางกรณีเป็นสถาบันการเงิน หรือได้รับความเห็นชอบจากกรมการค้ากรณีเป็นบริษัททั่วไป ในการออกใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจลีสซิ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง จะพิจารณาความเห็นของคณะกรรมการบริหารธนาคารกลาง กรมการค้า นายทะเบียนพาณิชย์ และ/หรือ คณะกรรมการอุตสาหกรรมด้วย ในการขออนุญาตต้องยื่นรายงานการศึกษาความเหมาะสม และโครงการด้านการเงินไม่น้อยกว่า 3 ปี. หลังจากที่ได้รับอนุญาตและได้ดำเนินการแล้ว ต้องเสนอรายงานต่าง ๆ แก่ผู้กำกับควบคุมการดำเนินงานธุรกิจลีสซิ่ง เช่น รายงานแสดงการคำนวณค่าเช่า เรียกเก็บ รายงานสัญญาเช่าซึ่งต้องระบุถึงระยะเวลา ค่าเช่า การชำระ การบำรุงรักษา การทดแทน กรณีที่สูญหายหรือชำรุด และรายงานแสดงฐานะการเงิน

นอกจากนี้ จะต้องมีกำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทลีสซิ่ง ในกรณีที่ เป็นบริษัทท้องถิ่นโดยมีชาวอินโดนีเซีย เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด จะต้องมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท และในกรณีเป็นบริษัทร่วมทุนกับบริษัทต่างประเทศจะต้องมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 150 ล้านบาท และภายใน 10 ปี ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ต้องเป็นชาวอินโดนีเซียแล้ว การประกอบการลีสซิ่งนั้นยังได้อนุญาตให้ต่างชาติ เข้ามาร่วมลงทุนได้แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 80 ของทุนทั้งหมด ส่วนการระดมทุนของบริษัทลีสซิ่งมักจะได้รับอนุญาตให้กระทำได้ในรูปของการออกหุ้นกู้ และไม่ได้รับอนุญาตจากทางการให้ระดมเงินทุนในรูปของเงินฝาก

สถานะทางกฎหมายของธุรกิจลีสซิ่งในอินโดนีเซียถูกกำหนดให้เป็นบริษัทพาณิชย์ (Commercial Enterprise) ซึ่งต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายทั่วไปและกฎหมายเฉพาะ กฎหมายทั่วไป คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีการกำหนดลักษณะที่เกี่ยวข้องกับลีสซิ่งไว้หลายประการ เช่น ค่าเช่าส่วนที่เป็นดอกเบี้ยต้องผูกไว้กับ Official Prime Rate ผู้เช่าต้องเป็นผู้จัดทำประกันภัยกับบริษัทภายในประเทศ อายุสัญญาเช่าต้องไม่เกินอายุใช้งานของทรัพย์สิน รวมทั้งมีข้อกำหนดป้องกันการยกเลิกสัญญาเช่าโดยผู้เช่าฝ่ายเดียว และผู้ให้เช่ามีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินได้ในกรณีฉุกเฉิน

ในส่วนของผู้ประกอบการลีสซิ่ง กฎหมายลีสซิ่งของอินโดนีเซียอนุญาตให้สถาบันการเงิน (ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน) ประกอบธุรกิจลีสซิ่งได้ แต่ในทางปฏิบัติ บริษัทลีสซิ่งส่วนใหญ่ดำเนินการในรูปแบบของบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศ นอกจากนี้สถาบันการเงินและบริษัทตัวแทนจำหน่ายซึ่งได้รับอนุญาตเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากกรมการค้า และ/หรือกรมการอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าประเภททุนก็สามารถประกอบการธุรกิจลีสซิ่งได้

บริษัทลีสซิ่งต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศและในการดำเนินงานต้องไม่ว่าจ้างบุคคลต่างชาติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ทั้งต้องว่าจ้างผู้อำนวยการเฉพาะอย่างน้อย 3 คน คือ ด้านกฎหมาย บัญชี ลีสซิ่ง

สำหรับประเภทของทรัพย์สินที่ให้เช่า กฎหมายได้กำหนดประเภทของทรัพย์สินไว้คือ ต้องเป็นสินค้าประเภททุนเพื่อการอุตสาหกรรม ป่าไม้ เกษตรกรรม การคมนาคม และอื่น ๆ ที่ทางการกำหนดตามข้อเสนอแนะของส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ต้องเป็นสินค้าที่ผลิตในประเทศ ยกเว้นสินค้าที่ไม่สามารถผลิตในประเทศได้ ซึ่งต้องเสียภาษีนำเข้า เช่นเดียวกับผู้นำเข้าอื่น ๆ

บริษัทลีสซิ่งสามารถหักค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบเร่งรัดได้ เฉพาะทรัพย์สินที่ใช้ในการผลิตโดยตรงเท่านั้น และทางการอนุญาตให้หักค่าเสื่อมราคาภายในระยะเวลาสัญญาเช่าได้ (ส่วนใหญ่กำหนดให้หักตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน)

สำหรับการลงรายการบัญชี ผู้ให้เช่าเป็นผู้บันทึกรายการเครื่องจักรที่ให้เช่า ผู้เช่าไม่ต้องบันทึกรายการใด ๆ ในงบการเงิน

การเช่าแบบลีสซิ่งในอินโดนีเซีย ส่วนใหญ่จะมีอายุการเช่าไม่เกิน 3 ปี ต้องชำระเงินครั้งแรกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของราคาทรัพย์สิน โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 20 เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่ากฎหมายอนุญาตให้ผู้เช่าขอซื้อทรัพย์สินได้ ทั้งนี้บริษัทลีสซิ่งต้องไม่กำหนดทางเลือกในลักษณะบังคับขายและในการขายทรัพย์สินกฎหมายกำหนดให้มีราคาซากไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของราคาทรัพย์สิน หรือผู้เช่าจะขอต่ออายุสัญญาเช่า หรือไม่เลือกทั้ง 2 กรณี ก็ได้

ในเรื่องสิทธิหน้าที่ของผู้เช่า ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเหมือนกันทุกประเทศ ซึ่งได้กล่าวไว้ในประเทศต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว⁴³

นโยบายภาษีอากรของกิจการลีสซิ่ง

สำหรับภาษีอากรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการลีสซิ่งนั้น ในประเทศอินโดนีเซีย ไม่มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรเป็นพิเศษแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้และภาษีการขายครั้งใหญ่ในปี 2527 การตีความสำหรับภาษีอากรของกิจการลีสซิ่งบางอย่างจึงยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของทางการ⁴⁴

1.3.2 ประเทศฟิลิปปินส์

ในประเทศฟิลิปปินส์ การประกอบธุรกิจลีสซิ่งไม่มีกฎหมายเฉพาะควบคุม แต่ได้มีการนิยามการประกอบกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและได้มีการออกกฎและระเบียบเกี่ยวกับกิจการลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะโดยอยู่ภายใต้กฎหมายบริษัท เงินทุน และกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้อง

สถานะทางกฎหมายของบริษัทลีสซิ่งเป็นบริษัทการเงิน (Financial Enterprise) และถูกจัดเป็นธุรกิจการเงินประเภทหนึ่งของบริษัท เงินทุน ธนาคารพาณิชย์จะดำเนินธุรกิจลีสซิ่งไม่ได้ การประกอบกิจการต้องได้รับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจจากคณะกรรมการตลาดหุ้น (ตลาดหลักทรัพย์) เช่นเดียวกับธุรกิจการเงินอื่น ๆ และอยู่ภายใต้การควบคุมของธนาคารกลาง กรมสรรพากร และคณะกรรมการตลาดหุ้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงินทุนจดทะเบียนนั้น กฎหมายได้กำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทลีสซิ่งไว้ โดยบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจลีสซิ่งต้องมีเงินทุนจดทะเบียน

⁴³ ปราณี ลีลาชิวลิทธิ และกาล เกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," หน้า 37-39 และปราณี ลีลาชิวลิทธิ, "ลีสซิ่งกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์," (อัดสำเนา)

⁴⁴ จรุง ธรรมทรง, "บทบาททางเศรษฐกิจและปัญหาทางภาษีการค้าของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (Leasing), สรรพากรศาสตร์ 33 (พฤศจิกายน 2529): 28.

ชำระแล้วไม่น้อยกว่า 2 ล้านเปโซ สำหรับบริษัทเงินทุนขนาดใหญ่ต้องมีเงินทุนไม่น้อยกว่า 50 ล้าน เปโซ (ประมาณ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ.) ถ้าเป็นบริษัทร่วมทุนต้องมีผู้ถือหุ้น เป็นชาวฟิลิปปินส์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และคณะกรรมการบริหารต้องเป็นคนฟิลิปปินส์ 2 ใน 3 และบริษัทร่วมทุน โดยมีชาวต่างประเทศถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 30 ของผู้ถือหุ้นทั้งหมดต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน บริษัทลีสซิ่งจะคิดดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายจกลูกค้า เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ไม่ได้⁴⁵

สำหรับสาระสำคัญของข้อกำหนดในสัญญาลีสซิ่ง นั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องกำหนดไว้ในสัญญาต่างหาก

นโยบายภาษีอากรของกิจการลีสซิ่ง

ธุรกิจลีสซิ่งในประเทศฟิลิปปินส์นั้นจะได้สิทธิพิเศษทางภาษีอากรจากการที่สามารถหักค่าเสื่อมราคาสำหรับทรัพย์สินที่ให้เช่าได้ในระยะที่สั้นกว่าการหักค่าเสื่อมตามปกติ คือ อนุญาตให้หักภายในระยะเวลาสัญญาเช่าได้ (ส่วนใหญ่กำหนดให้หักตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน) นอกจากนั้นแล้วภาระภาษีอากรของธุรกิจลีสซิ่งจะเป็น เช่นเดียวกับสถาบันการเงินอื่น ๆ⁴⁶

1.3.3 ประเทศสิงคโปร์

การประกอบกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศสิงคโปร์ค่อนข้างจะเป็นอิสระ เนื่องจากทางการมิได้เข้าไปควบคุมเป็นพิเศษแต่ประการใด ไม่มีกฎหมายควบคุม โดยเฉพาะ และไม่มีค่านิยมทางกฎหมายของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง บริษัทที่จะดำเนินธุรกิจลีสซิ่งสามารถประกอบกิจการได้ เช่นเดียวกับธุรกิจทั่วไป เพียงแต่จดทะเบียนพาณิชย์ก็ดำเนินการได้ โดยไม่มีการจำกัดทุนดำเนินการขั้นต่ำ ไม่มีการจำกัดการเข้ามาร่วมลงทุนของชาวต่างชาติ แต่อย่างใด

⁴⁵ ปราณี ลีลาชีวลิตธี, "ลีสซิ่งกับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์," (อัสซ่า เนา).

⁴⁶ จงรัก ระรวยทรง, "บทบาททาง เศรษฐกิจและปัญหาทางภาษีการค้าของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," หน้า 29.

สถานะทางกฎหมายของบริษัทลีสซิ่ง เป็นบริษัทพาณิชย์ (Commercial Enterprise) สถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ก็สามารถประกอบกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ด้วย⁴⁷

ธุรกิจลีสซิ่งในสิงคโปร์แม้จะไม่มีกฎหมายควบคุมโดยเฉพาะ แต่ก็มีกฎหมายกำหนดลักษณะเฉพาะของธุรกิจลีสซิ่งไว้ โดยห้ามมิให้โอนทรัพย์สินแก่ผู้เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า มิฉะนั้นจะถือว่าเป็นการเช่าซื้อ นอกจากนี้ยังกำหนดมิให้เรียกเก็บค่าเช่ารวมในสัญญาแรกมากกว่าร้อยละ 90 ของราคาทรัพย์สิน (หากเกินถือว่าเป็นการขายทรัพย์สิน) และการกำหนดค่าเช่าของสัญญาต่อไปต่ำกว่าร้อยละ 15 ของค่าเช่าในงวดสัญญาแรก ส่วนข้อกำหนดเกี่ยวกับระยะเวลาการเช่ากำหนดว่าต้องไม่ต่ำกว่า 2 ปีครึ่ง

นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น บริษัทลีสซิ่งต้องกำหนดราคาซากของทรัพย์สินตามราคาที่จะขายทรัพย์สินได้ เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า ซึ่งนับเป็นอุปสรรคต่อการกำหนดรายได้ที่แน่นอน (บริษัทจึงเลี่ยงไปทำสัญญาเช่าซื้อแทน) และมีผลให้ไม่อาจทำลีสซิ่งเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ได้ เพราะมีอายุการใช้งานยาวนาน การกำหนดราคาซากล่วงหน้าไม่สามารถทำได้ และห้ามมิให้บริษัทให้เช่าทรัพย์สินแก่บริษัทในเครือมากกว่าร้อยละ 50⁴⁸

นโยบายภาษีอากรของกิจการลีสซิ่ง

ผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่งจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีอากรในการที่สามารถหักค่าเสื่อมราคของทรัพย์สินที่ให้เช่าไปได้ เปรียบเสมือนกับผู้ให้เช่าได้ใช้ทรัพย์สินนั้นเอง โดยการหักแบบ Accelerated depreciation ได้ภายใน 3 ปี สำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั่ว ๆ ไป และภายใน 1 ปี สำหรับทรัพย์สินที่มีเทคโนโลยีสูง (High Technology Assets) เช่น คอมพิวเตอร์ ทุนยนต์ เป็นต้น⁴⁹ นอกจากนี้รายได้

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁴⁸ ปราณี ลีลา: "ชีวสิทธิ์," "ลีสซิ่งกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์," (อัสส์เนา)

⁴⁹ จงรัก ระรวยทรง, "บทบาททางเศรษฐกิจและปัญหาทางภาษีอากรค้าของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง." หน้า 29.

ที่ได้รับจากค่าเช่าไม่ต้องนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษี ถ้าเป็นบริษัทที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ ทั้งยังได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าถ้าให้เช่าทรัพย์สินแก่บริษัทอุตสาหกรรมที่ได้รับการยกเว้น⁵⁰

1.3.4 ประเทศมาเลเซีย

การประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศมาเลเซียค่อนข้างคล้ายกับประเทศสิงคโปร์ กล่าวคือ ไม่มีกฎหมายควบคุมโดยเฉพาะ ห้ามมิให้กำหนดให้ผู้เช่าซื้อทรัพย์สินเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า รวมทั้งต้องกำหนดราคาซากไว้ล่วงหน้าตามราคาตลาด⁵¹

การที่ไม่มีกฎหมายควบคุมกิจการลีสซิ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงไม่มีการกำหนดนิยามของลีสซิ่งหรือประเภทของทรัพย์สินที่นำมาให้เช่าแบบลีสซิ่ง หรืออายุของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ผู้ลงทุนต่างชาติสามารถมาลงทุนในกิจการลีสซิ่งได้โดยไม่จำกัด ผู้ประกอบธุรกิจลีสซิ่งไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตเพื่อดำเนินธุรกิจลีสซิ่งแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ทางการได้จัดประเภทกิจการของลีสซิ่งให้เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ซึ่งนอกจากบริษัทที่ตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินกิจการลีสซิ่งโดยเฉพาะแล้ว สถาบันการเงินประเภทอื่นยกเว้นธนาคารพาณิชย์ก็สามารถประกอบกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งได้⁵²

นโยบายภาษีอากรของกิจการลีสซิ่ง

ทางด้านภาษีอากรสำหรับผู้ประกอบกิจการลีสซิ่งนั้น ทางการให้การสนับสนุนโดยยอมให้บริษัทลีสซิ่งหักค่าเสื่อมราคาแบบเร่งรัด และหลายกรณียอมให้หักค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินได้เท่ากับมูลค่าทุนเต็มจำนวนในปีแรกของเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ได้มานอกจากนี้แล้ว ก็ไม่มีสิทธิพิเศษทางภาษีอากรอย่างอื่นแต่ประการใด

⁵⁰ ปราณี ลีลาชีวลิตธี, "ลีสซิ่งกับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์," (อัตส่าเนา)

⁵¹ เรื่องเดียวกัน.

⁵² จงรัก ระรวยทรง, "บทบาททางเศรษฐกิจและปัญหาทางภาษีการค่าของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," หน้า 29.

นอกจากการให้การสนับสนุนทางด้านภาษีแล้ว ทางกรวยังได้เล็งเห็นความสำคัญของธุรกิจลีสซิ่ง โดยการให้การสนับสนุนการจัดตั้งบริษัทลีสซิ่งในรูปของการร่วมทุนจากต่างประเทศในกรณีที่เป็นกรวยขยายธุรกิจในประเทศ สำหรับบริษัทลีสซิ่งที่ส่งเสริมการส่งออกทางการยอมให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 100 หรือเปิดดำเนินการในรูปสาขาได้⁵³

2. การควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย

จากการศึกษามาตรการควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่งของต่างประเทศในหัวข้อที่แล้ว จะเห็นได้ว่า การประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทางการได้เข้าไปควบคุมกิจการไม่ทางตรงก็ทางอ้อม บางประเทศได้ควบคุมโดยการออกกฎหมายลีสซิ่งโดยเฉพาะ บางประเทศควบคุมโดยกฎหมายอื่น นอกจากมีการควบคุมโดยกฎหมายแล้ว ธุรกิจลีสซิ่งยังได้รับบริการช่วยเหลือสนับสนุนจากทางการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร จึงทำให้ธุรกิจลีสซิ่งในประเทศต่าง ๆ นั้นประสบความสำเร็จและมีความเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับในประเทศไทยแล้วอาจถือได้ว่ายังไม่มีการพัฒนาธุรกิจทางด้านนี้ การประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยค่อนข้างจะเป็นอิสระ กล่าวคือไม่มีกฎหมายควบคุมหรือเกี่ยวข้องกับกิจการลีสซิ่งโดยเฉพาะ และไม่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานใดของทางการ แม้ว่าลักษณะการดำเนินงานของธุรกิจลีสซิ่งจะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับสถาบันการเงินอยู่ค่อนข้างมาก แต่ธุรกิจลีสซิ่งก็ได้ถูกจัดว่าเป็นกิจกรรมทางการเงิน ไม่มีสถานะเป็นสถาบันการเงิน การจัดตั้งสามารถทำได้ด้วยการจดทะเบียน เป็นนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์ โดยไม่ต้องขออนุญาตหรือได้รับความเห็นชอบจากทางการ บริษัทที่จะดำเนินธุรกิจลีสซิ่งสามารถประกอบกิจการได้เช่นเดียวกับธุรกิจทั่วไป โดยไม่ต้องมีการกำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ ไม่มีการจำกัดการเข้าร่วมลงทุนของชาวต่างชาติแต่อย่างใด ในส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะสำคัญของสัญญาลีสซิ่ง ก็ไม่มีข้อกำหนดใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประเภทของทรัพย์สินที่ให้เช่า ระยะเวลาการให้เช่า การกำหนดค่าเช่า การซื้อทรัพย์สินเมื่อสิ้นสุดสัญญา หรือในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา ดังนั้น ข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้ จึงเป็นเรื่องที่จะต้องตกลงกันระหว่างคู่สัญญา และจะต้องกำหนดไว้ในสัญญา โดยเฉพาะ เพราะไม่มีบทบัญญัติใด ๆ ของกฎหมายกำหนดในเรื่องนี้ไว้

⁵³ ปราณี ลีลาชีวลีธี, "ลีสซิ่งกับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์." (อัคราเนา)

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งซึ่งนอกจากจะไม่มีกฎหมาย เฉพาะหรือกฎหมายอื่นรับรองหรือคุ้มครองแล้ว ทางการก็ยังมิได้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนอย่างจริงจัง เหมือนในต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการลิสซิ่งขาดความมั่นใจและไม่มีความมั่นคง ประกอบกับการดำเนินงานต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ จึงทำให้ธุรกิจลิสซิ่งในประเทศไทยยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร นอกจากนี้หากปล่อยให้ดำเนินกิจการต่อไปโดยไม่มีกฎหมายควบคุม ไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการทำสัญญาแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินอื่น และอาจมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทยได้

ปัจจุบันมีผู้สนใจที่จะดำเนินกิจการธุรกิจลิสซิ่งมากขึ้น ทั้งที่ยังไม่มีระเบียบกฎหมายข้อบังคับที่แน่นอน แต่ธุรกิจนี้ก็ได้รับความสนใจมากขึ้นทั้งจากผู้ประกอบการและผู้รับบริการ และธนาคารจากต่างประเทศก็ได้มีความเคลื่อนไหวและแสดงความสนใจที่จะเข้ามาตั้งบริษัทลิสซิ่งในประเทศไทยอย่างมาก แต่ติดขัดที่นโยบายหรือกฎหมายเฉพาะของไทยยังไม่มีแน่ชัด⁵⁴

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางการจะต้องรีบเข้ามาเกี่ยวข้องกับโดยออกกฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุมและคุ้มครอง และให้การส่งเสริมช่วยเหลืออย่างจริงจัง เพื่อให้ธุรกิจนี้มีระบบและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ด้วยความรอบคอบและรัดกุมพิจารณาทั้งผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น เพราะถ้าปล่อยให้ดำเนินการอย่างอิสระ โดยไม่รีบเข้ามาจัดระบบแล้ว อาจเกิดสภาวะเช่นเดียวกับบริษัทเงินทุนซึ่งได้ประกอบการอย่างอิสระ เป็นเวลานานกว่าจะมีการร่างกฎหมายขึ้นบังคับ หรือในกรณีการเข้าซื้อที่ปล่อยให้เติบโตอย่างมาก แล้วจึงทำพระราชบัญญัติตามมาภายหลัง ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมากหรือเกิดการเอารัดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมดังที่ได้เกิดขึ้นมาแล้ว

ในปัจจุบัน รัฐบาลได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญแก่ธุรกิจลิสซิ่งมากขึ้น เป็นลำดับด้วย เล็งเห็นถึงบทบาทที่สำคัญของธุรกิจลิสซิ่งที่จะมีผลต่อภาวะการเงิน การอุตสาหกรรม

⁵⁴ "แบบจำลอง-ฝรั่ง เศรษฐกิจไขว่ จีบ "สมหมาย" ไพเขียวลิสซิ่ง." มาตภูมิธุรกิจ

และการพาณิชย์กรรมของประเทศ ในประเทศไทยหน่วยงานของรัฐหน่วยงานแรกที่ทำให้ความ
ความสนใจแก่ธุรกิจลีสซิ่ง คือธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีการศึกษาและติดตามผลการดำเนินงาน
งานอย่างจริงจังนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐก็ได้ให้
ความสนใจแก่ธุรกิจลีสซิ่งมากขึ้นเป็นลำดับ และมีการประสานงานร่วมกัน เช่น กระทรวงการคลัง
กระทรวงพาณิชย์ คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น เพื่อศึกษา
ถึงการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

นโยบายของทางการในการควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่ง

จากการศึกษาและประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้พิจารณา
แล้วเห็นว่า กิจการให้เช่าเครื่องจักรแบบลีสซิ่ง เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและ
อุตสาหกรรมของประเทศ โดยเป็นการเพิ่มแหล่งเงินทุนแหล่งใหม่ให้แก่ผู้ประกอบการ
อุตสาหกรรม และจะเป็นประโยชน์เฉพาะแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม แต่เท่าที่
เป็นอยู่กิจการนี้ยังไม่อาจขยายตัวได้เท่าที่ควร เนื่องจากภาระภาษีอากรไม่เอื้ออำนวย ซึ่ง
หากได้รับการแก้ไขแล้ว การลงทุนในกิจการนี้จะเพิ่มขึ้น และเป็นการสนับสนุนให้อุตสาหกรรม
ในประเทศขยายตัวได้เร็วขึ้น

ในอีกด้านหนึ่ง โดยที่กิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งมีลักษณะทำนองเดียวกับสถาบันการเงิน
ที่ให้ความช่วยเหลือธุรกิจในเรื่องเงินทุนในรูปแบบของการให้เช่าเครื่องจักรและเครื่องใช้
สำนักงานอื่น ๆ หากปล่อยให้ดำเนินการต่อไปโดยไม่มีกฎหมายควบคุม อาจก่อให้เกิดผล
กระทบกระเทือนต่อการดำเนินงานกิจการของสถาบันการเงินอื่น และอาจมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ
ของประเทศได้

ดังนั้น ทางการจึงได้มีนโยบายที่จะควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่งขึ้น โดยปัจจุบัน
ได้มีการพิจารณาเป็น 2 แนวทางคือ

- 1) การพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางด้านสิทธิและประโยชน์ผ่านสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- 2) การพิจารณาให้ เช่าแบบลีสซิ่งโดยมีกฎหมายรองรับที่แน่นอน

1. การพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางด้านสิทธิและประโยชน์ผ่านสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

จากการที่กิจการลีสซิ่งในประเทศไทยยังไม่ขยายตัวเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับต่างประเทศ เนื่องจากโครงสร้างภาษีอากรไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจชนิดนี้อย่างเพียงพอ ทำให้ต้นทุนการให้เช่าของบริษัทสูงกว่าที่ควรจะเป็น และยังไม่มีความหมายรองรับธุรกิจนี้ที่แน่นอน เป็นผลให้การดำเนินธุรกิจประเภทนี้ขาดทิศทางที่แน่ชัด ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่งจึงได้ยื่นเรื่องขอความช่วยเหลือทางด้านภาษีอากรผ่านสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เมื่อปี 2522 โดยขอให้ทางการพิจารณาแก้ปัญหาข้อจำกัดการดำเนินงานของธุรกิจลีสซิ่ง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษีการค้า และสิทธิยกเว้นอากรขาเข้า โดยมีประเด็นที่เสนอให้พิจารณา ดังนี้

1. ขอให้เรียกเก็บภาษีการค้าค่าเช่าเฉพาะส่วนที่เป็นรายได้ดอกเบี้ย โดยหักส่วนที่เป็นต้นทุนเครื่องจักรออกจากค่าเช่ารับ เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นที่เสียภาษีการค้าเฉพาะส่วนที่เป็นรายได้ดอกเบี้ยรับสุทธิ

2. ในกรณีของบริษัทลีสซิ่งได้นำเครื่องจักรเข้ามาให้เช่าแก่บริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน หรือแก่โรงงานอุตสาหกรรมที่มีใบอนุญาต รง.4 ก็ให้ได้รับการยกเว้นภาษีอากรและภาษีการค้าตามสิทธิที่ควรจะได้รับ เสมือนผู้เข่านำเครื่องจักรนั้นเข้ามาด้วยตนเอง

ในประเด็นแรก นั้น แต่เดิมผู้ให้เช่าจะต้องเสียภาษีการค้า และภาษีท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 2.75 ของรายรับจากการให้เช่า เช่นเดียวกับการให้เช่าทรัพย์สินทั่วไป ซึ่งโดยลักษณะการดำเนินงานของกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งนั้น แท้ที่จริงมีลักษณะคล้ายคลึงกับกิจการของสถาบันการเงินมากกว่ากิจการของการให้เช่าทรัพย์สินทั่วไป แม้ว่าอัตราภาษีการค้าของกิจการลีสซิ่งจะเท่ากับร้อยละ 2.5 ของรายรับ ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าอัตราภาษีการค้าของสถาบันการเงินที่เสียในอัตราร้อยละ 3.0 ของรายรับก็ตาม แต่ฐานภาษีอันได้แก่รายรับของกิจการลีสซิ่งเป็นฐานของค่าเช่า (หรือเงินต้นรวมกับดอกเบี้ย) ซึ่งมากกว่าฐานภาษีของกิจการสถาบันการเงินอันได้แก่รายรับจากดอกเบี้ยเท่านั้น ด้วยเหตุนี้บริษัทที่ประกอบกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจึงมีภาระภาษีการค้าสูงกว่า โดยเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินอื่น ๆ เป็นผลให้ต้นทุนของการให้เช่า

สูงขึ้น และยากต่อการที่จะแข่งขันกับธุรกิจในขณะที่คล้ายคลึงกัน ⁵⁵

ในประเด็นที่สอง คือ เครื่องจักรที่นำเข้ามาโดยผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จะได้รับสิทธิพิเศษในการยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้า แต่บริษัทลีสซิ่งนำเข้ามาเพื่อให้ผู้ได้รับการส่งเสริมรายเดียวกันนี้เช่า ต้องเสียอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรที่นำเข้ามาตามปกติ และในกรณีเครื่องจักรที่นำเข้ามาโดยผู้มีใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (ร.ง.4) จะได้รับสิทธิยกเว้นภาษีการค้า แต่กรณีของบริษัทลีสซิ่งหากนำเข้ามาเพื่อให้ผู้มีใบอนุญาตประกอบกิจการดังกล่าวเช่ากลับต้องเสียภาษีการค้า ⁵⁶

ต่อมา คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กิจการให้เช่าเครื่องจักรแบบลีสซิ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ เศรษฐกิจของประเทศโดยเป็นการเพิ่มแหล่งเงินทุนแหล่งใหม่ให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม จึงมีมติเมื่อเดือนมิถุนายน 2524 เห็นด้วยในหลักการให้กิจการให้เช่าเครื่องจักรแบบลีสซิ่งเป็นกิจการที่อยู่ในข่ายได้รับการส่งเสริม โดยมีเงื่อนไขว่าต้องมีทุนจดทะเบียนชำระเต็มมูลค่าไม่น้อยกว่า 30 ล้านบาท มีผู้ถือหุ้นที่ถือสัญชาติไทยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60 และให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากร 2 ประการ คือ

1. ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้า และ/หรือภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรที่คณะกรรมการอนุมัติให้นำเข้ามาให้เช่าแก่ผู้ได้รับการส่งเสริม ซึ่งได้รับสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรสำหรับเครื่องจักรนั้นอยู่แล้ว หรือแก่ผู้ลงทุนขนาดย่อมหรือขนาดกลางที่ไม่ได้รับการส่งเสริมที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ
2. ให้ได้รับลดหย่อนภาษีการค้าสำหรับรายรับจากการให้เช่าเครื่องจักรที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

⁵⁵ จงรัก ระรวยทรง, "บทบาททางเศรษฐกิจและปัญหาทางภาษีการค้าของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," หน้า 30.

⁵⁶ มารศรี กิตติอุดมเดช, "ธุรกิจลีสซิ่ง (Leasing) ในประเทศไทย," สรุปภาวะธุรกิจและอุตสาหกรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย (มิถุนายน 2529): 57-58.

อย่างไรก็ดี โดยที่กฎหมายส่งเสริมการลงทุนในปัจจุบัน คณะกรรมการฯ ไม่อาจให้ผู้ได้รับการส่งเสริมในกิจการลีสซิ่ง ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรที่นำมาให้เช่าแก่ผู้ไม่ได้รับการส่งเสริม รวมทั้งไม่อาจลดหย่อนภาษีการค้าสำหรับรายรับจากการให้เช่าเครื่องจักรได้ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จึงได้ประชุมหารือกับผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรมสรรพากร กรมศุลกากร ธนาคารแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประกอบกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ความเห็นสรุปว่า การดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่จะส่งเสริมกิจการให้เช่าเครื่องจักรแบบลีสซิ่ง มีดังนี้

1. อาศัยอำนาจตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าเครื่องจักรที่นำเข้ามาให้ผู้ได้รับการส่งเสริมเช่า
2. อาศัยอำนาจของรัฐมนตรีกว่ากระทรวงการคลัง ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2503 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2522 ออกประกาศกระทรวงการคลังยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรที่นำเข้ามาให้ผู้อื่นที่ไม่ได้รับการส่งเสริมเช่า เพราะไม่อยู่ในขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมาย
3. อาศัยอำนาจตามมาตรา 3 แห่งประมวลรัษฎากร ออกพระราชกฤษฎีกายกเว้นภาษีการค้าในส่วนของเครื่องจักรที่ผู้ได้รับการส่งเสริมในกิจการให้เช่าเครื่องจักรแบบลีสซิ่งซึ่งนำเข้ามาให้ผู้ที่ไม่ได้รับการส่งเสริมที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบเช่า
4. อาศัยอำนาจตามมาตรา 3 แห่งประมวลรัษฎากร ออกพระราชกฤษฎีกาให้ผู้ได้รับการส่งเสริมในกิจการให้เช่าเครื่องจักรแบบลีสซิ่ง ได้รับการลดหย่อนภาษีการค้าจากรายรับโดยให้ลดจากอัตราร้อยละ 2.5 เหลือประมาณร้อยละ 1 เพื่อให้ภาระภาษีสุทธิอยู่ระดับเดียวกับที่ธนาคารพาณิชย์รับอยู่

๕. หากมีการปฏิบัติผิดเงื่อนไข โดยเฉพาะในส่วนที่ให้ผู้ได้รับการส่งเสริม เข้ากรรมตุลาการก็สามารถเรียกคืนอากรขาเข้าของเครื่องจักรนั้น ๆ ได้อยู่แล้วสำหรับในด้านภาษีการค้าของเครื่องจักร และภาษีการค้าจากรายรับจากการให้เช่า คณะกรรมการก็สามารถเรียกคืนได้โดยการเพิกถอนสิทธิและประโยชน์ที่ให้กับผู้ได้รับการส่งเสริม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้ประสานงานกับกระทรวงการคลัง เพื่อดำเนินการตามมติดังกล่าวแล้ว แต่ปรากฏว่า การอิงกฎหมายดังกล่าวข้างต้นยังมีปัญหาในการดำเนินการที่ต้องพิจารณาต่อไป คือ การจะออกเฉพาะประกาศกระทรวงการคลัง และพระราชกฤษฎีกา ยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าเครื่องจักรที่กิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง นำเข้ามาให้ผู้ที่ไม่ได้รับการส่งเสริมเช่า ตามที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอนั้นไม่อาจกระทำได้ในขั้นนี้ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายรองรับในเรื่องการติดตามจัดเก็บภาษีกรณีผิดเงื่อนไข ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีอากรขึ้นได้ ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายเพื่อให้อำนาจรับกรมสรรพากรในการติดตามจัดเก็บภาษี แต่ก็คงมีขบวนการยาวและล่าช้า และต้องเป็นไปตามช่วงเวลาอันเหมาะสมของการออกพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรและพิกัดอัตราศุลกากร

โดยสรุป กระทรวงการคลังจึงยังไม่เห็นสมควรที่จะให้ธุรกิจลีสซิ่ง (ที่จะได้รับการส่งเสริม) ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้า หรือภาษีการค้าเครื่องจักรที่นำเข้ามาเพื่อให้ผู้ไม่ได้รับการส่งเสริมเช่า และเพื่อให้การพิจารณาเรื่องนี้เป็นไปอย่างรอบคอบ กระทรวงการคลังจึงได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้นชุดหนึ่ง เพื่อให้ศึกษาการดำเนินงานของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง และแนวทางการส่งเสริมที่ควรเป็น ซึ่งผลการศึกษาแบ่งการพิจารณาออกได้เป็น 2 ขั้นตอน โดยสรุป คือ ⁵⁷

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 59.

1. ในขั้นต้นสำหรับการให้การส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจลีสซิ่ง ควรแก้ไขเรื่องฐานในการคิดภาษีรายได้ และ

2. ในระยะยาว หากต้องการให้ธุรกิจลีสซิ่งเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม หรือกิจการบางประเภทที่ใช้บริการลีสซิ่ง ควรยกเว้นภาษีการค้า และอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร

ต่อมาเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2529 กระทรวงการคลังได้มีประกาศแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2527 โดยได้ออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529 เพื่อแก้ไขปรับปรุงโครงสร้าง อัตราและวิธีการจัดเก็บภาษีอากรในด้านสรรพสามิต สรรพากร ศุลกากร และภาษีอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการผ่อนคลายนโยบายการระงับภาษีอากร สำหรับในด้านภาษีการค้าได้มีการปรับปรุงภาษีการให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง โดยมีหลักการให้เก็บจากรายรับเฉพาะส่วนที่เกินกว่าราคาทุนในอัตราร้อยละ 3 แทนการจัดเก็บจากรายรับทั้งจำนวนในอัตราร้อยละ 2.5 ทั้งนี้โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529 มาตรา 27 ได้แก้ความในชนิด 2 รายการที่ประกอบการค้าของประเภทการค้า 5 การให้เช่าทรัพย์สิน ตามบัญชีอัตราภาษีการค้า และใช้คำว่า "ชนิด 2 ทรัพย์สินที่ให้เช่าเฉพาะที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ เชื้อนไข และระยะเวลาที่ให้เช่าตามที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษา" ต้องเสียภาษีการค้าในอัตราร้อยละ 3.0 ของรายรับ โดยรายรับนี้ตามมาตรา 21 แห่งพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 14) ดังกล่าว ให้หมายความถึง เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ใด ๆ อันมีมูลค่าเฉพาะส่วนที่เกินกว่าที่ลงทุน ทุนในนี้ให้ถือตามราคาตลาดที่ซื้อขายกัน เป็นเงินสด ในกรณีที่ไม่มีราคาตลาด ให้ถือราคาอันพึงได้รับตามเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

โดยนัยของมาตรา 21 และมาตรา 27 แห่งพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 14) ก็หมายความว่า กฎหมายนี้มีผลช่วยลดภาระภาษีการค้าที่เก็บจากรายรับจากการให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง โดยให้เก็บจากรายรับเฉพาะส่วนที่เกินกว่าราคาทุนในอัตราร้อยละ 3 แทนการจัดเก็บจากรายรับทั้งจำนวนในอัตราร้อยละ 2.5 ที่เป็นอยู่เดิม ซึ่งรายรับหรือค่าเช่าที่บริษัทผู้ประกอบกิจการลีสซิ่งได้รับและต้องเสียภาษีนั้นไม่ใช่ค่าเช่าเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีต้นทุนของทรัพย์สินที่ให้เช่า

และดอกเบ็ญรวมอยู่ด้วย การเก็บจากยอดรายรับทั้งหมดที่ได้รับ จึงไม่ถูกต้องและเป็นอุปสรรคต่อการขยายธุรกิจประเภทลีสซิ่ง การปรับโครงสร้างภาษีใหม่นี้ จะช่วยทำให้ภาระภาษีการค้าของธุรกิจประเภทนี้ลดลงมาใกล้เคียงกับธุรกิจประเภทสถาบันการเงินซึ่งเสียภาษีการค้าจากรฐานดอกเบ็ญมากยิ่งขึ้น และจะสังเกตได้ว่าฐานภาษีตามโครงสร้างใหม่นี้จะมีลักษณะแคบกว่าฐานภาษีเดิม อันได้แก่ค่าเช่าทรัพย์สิน ซึ่งเปรียบเสมือนเงินต้นรวมกับดอกเบ็ญ แต่ฐานภาษีใหม่เป็นเพียงรายรับส่วนเพิ่มจากต้นทุนของทรัพย์สินที่ซื้อมาให้เช่าเท่านั้น กล่าวอีกทางหนึ่ง ฐานภาษีใหม่ก็คล้ายคลึงกับดอกเบ็ญนั่นเอง ⁵⁸

อย่างไรก็ดี การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งนี้ ทรัพย์สินที่ให้เช่าไม่ใช่ทรัพย์สินทั่วไป โดยอธิบดี กรมสรรพากรต้องประกาศกำหนดทั้งตัวทรัพย์สิน ราคาทรัพย์สิน และระยะเวลาที่ให้เช่า ซึ่งปัจจุบันนี้ อธิบดีกรมสรรพากรยังมิได้ประกาศกำหนดเป็นทางการ เนื่องจากอยู่ระหว่างการพิจารณาในรายละเอียดดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรอให้มีการออกกฎหมายลีสซิ่งมารองรับ ดังนั้นการปรับโครงสร้างภาษีอากรในเรื่องนี้ จึงยังไม่มีผลใช้บังคับจนกว่าอธิบดีกรมสรรพากรจะได้กำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเสียก่อน

อย่างไรก็ตาม ทางกรมสรรพากร ก็ได้กำหนดเอาตัวสินค้าในบัญชี 2 หมวด 3 สามารถทำลีสซิ่งได้ ดังนี้ ⁵⁹

1. เครื่องกำเนิดไฟฟ้า มอเตอร์ไฟฟ้า หม้อแปลงไฟฟ้า เครื่องยนต์ เครื่องกำเนิดกำลัง
2. เครื่องไถ เครื่องคราด เครื่องตัด นวด เก็บเกี่ยว แกะ หรือกะเทาะผลิตผล เครื่องรีดนม เครื่องพักไข่ เครื่องสูบน้ำ
3. รถแทรกเตอร์

⁵⁸ จงรัก ระรวยทรง, "บทบาททางเศรษฐกิจและปัญหาทางภาษีการค้าของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," หน้า 30-31.

⁵⁹ "วางกฎลีสซิ่ง เก็บภาษีจาก คบ.ที่บริษัทได้รับ," ประชาชาติธุรกิจ

4. เครื่องทอผ้า เครื่องกลึง เครื่องจักรที่ใช้ผลิตสินค้าโดยตรง เครื่องทำ
ความเย็น
5. แแท่นพิมพ์ เครื่องจักรสำหรับอุตสาหกรรมการพิมพ์
6. เครื่องจักร เครื่องกลที่ใช้สีข้าวหรือเลื่อยไม้
7. รถบด รถขุด เกลี่ย ตอก เครื่องจักร เครื่องกลใด ๆ ที่ใช้ในการก่อสร้าง
8. ปั่นจั่น
9. เครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ
10. ส่วนประกอบอุปกรณ์อะไหล่ที่ใช้กับสินค้าอื่นไม่ได้นอกจากสินค้าตามข้อ 2 ถึงข้อ 8
11. เครื่องมือช่างไม้ ช่างโลหะ และช่างก่อสร้าง ทั้งนี้เฉพาะที่ผลิตในราชอาณาจักร

นอกจากนี้ทางกรมสรรพากรยังได้กำหนดราคาของสินค้าด้วยว่าควรจะมีมูลค่าเท่าไร จึงจะทำสัสดังได้ โดยกำหนดไว้อย่างคร่าว ๆ อาจจะเปลี่ยนแปลงได้หากภาวะเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย เช่น ครั้งแรกอาจจะกำหนดไว้ตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไปสำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรม แต่ถ้าภาวะเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย อธิบดีมีอำนาจที่จะประกาศแก้ไขได้ตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องระยะเวลาที่ทางกรมสรรพากรจะเก็บภาษีที่ได้รับจากการประกอบธุรกิจสัสดังเท่าใด จากขั้นต้นได้กำหนดไว้ 3-10 ปี

2. การพิจารณาให้เข้าแบบสัสดังโดยมีกฎหมายรองรับที่แน่นอน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การให้เข้าแบบสัสดังเป็นธุรกิจใหม่ที่เพิ่งเริ่มดำเนินการในประเทศไทย และยังไม่มียกกฎหมายรองรับ การพิจารณาของทางการเพื่อหาความเหมาะสมของกฎหมายในการควบคุมธุรกิจสัสดัง ซึ่งมีลักษณะการประกอบการอยู่ระหว่างธุรกิจการเช่าซื้อ (Hire Purchase) และธุรกิจการให้เช่าทรัพย์สิน (Rent) (ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 อนุมัติให้สามารถประกอบ

ธุรกิจการเข้าซื้อได้ แต่ไม่อนุญาตให้ประกอบธุรกิจลีสซิ่ง ปัจจุบันธุรกิจลีสซิ่งซึ่งถูกควบคุมด้วย บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการให้เช่าทรัพย์สินและสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งอยู่ในวงกว้าง การที่ไม่มีบทบังคับ เฉพาะสำหรับธุรกิจลีสซิ่งนี้ จึงอาจเกิดปัญหาเรื่องระเบียบ กฎเกณฑ์ และเงื่อนไข ตลอดจนวิธีปฏิบัติได้ ถ้านำบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมาใช้กับ ธุรกิจลีสซิ่ง) ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในปัจจุบันทางการได้มีความเคลื่อนไหวในการที่จะยกร่าง กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่ง เป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นใช้บังคับ โดยการ ริเริ่มของกระทรวงการคลัง ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาในรายละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัญหาที่จะนำเอาเรื่องการประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่งนี้มาบัญญัติ รวมไว้ในร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่าซื้อสินค้า พ.ศ. ที่กระทรวงพาณิชย์เคยเสนอ และได้ผ่านการพิจารณาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ต้องตกไปเนื่องจากมีการเปลี่ยนรัฐบาล ในสมัยที่ ฯพณฯ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี หรือจะดำเนินการแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่พอเทียบเคียงกันได้ เช่น บทบัญญัติในเรื่อง เช่าทรัพย์สิน หรือเช่าซื้อ หรือจะแยกออกมาบัญญัติ เป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกิจ ให้เช่าแบบลีสซิ่งต่างหากอีกฉบับหนึ่ง

หลังจากที่กระทรวงพาณิชย์ได้ เสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่าซื้อสินค้าต่อ คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาทบทวนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในการนี้กระทรวงการคลังได้ เสนอข้อสังเกตว่า ปัจจุบันยังมีธุรกิจอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับการเช่าซื้อ คือ ธุรกิจการให้เช่าแบบ ลีสซิ่ง ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาและจัดระเบียบการดำเนินการธุรกิจประเภทนี้ และให้เกิดประโยชน์ แก่เศรษฐกิจของประเทศ เห็นควรเพิ่มธุรกิจให้เช่าแบบลีสซิ่ง เข้าไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมการ เช่าซื้อสินค้า พ.ศ. ของกระทรวงพาณิชย์ด้วย ซึ่งทางคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วมีมติ อนุมัติรับหลักการ เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2527 โดยให้รวมธุรกิจลีสซิ่งอยู่ในร่างพระราชบัญญัติ ควบคุมการเช่าซื้อตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และมอบให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังรับ ไปพิจารณาต่อไป

อนึ่ง จากการพิจารณาของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในเบื้องต้น มีความเห็นว่า ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง และธุรกิจการเช่าซื้อ มีวัตถุประสงค์ของการเช่าทรัพย์สินที่ต่างกัน กล่าวคือ ธุรกิจลีสซิ่งลูกค้าเช่าทรัพย์สินเพื่อการลงทุน แต่ธุรกิจเช่าซื้อลูกค้าเช่าทรัพย์สินเพื่อ

การบริโภค ดังนั้น การพิจารณาว่ากฎหมายจึงจำเป็นต้องแยกพิจารณา เฉพาะ เรื่องออกจากกัน เพื่อความเหมาะสม ซึ่งทางคณะทำงาน เพื่อพิจารณาว่ากฎหมาย เกี่ยวกับธุรกิจลีสซิ่งที่ได้รับ ความร่วมมือจากธนาคาร เพื่อการพัฒนา เอเชีย กำลังทำการศึกษาดูธุรกิจลีสซิ่งซึ่งอยู่ในขณะนี้ จะ ได้ใช้เป็นแนวทางในการออกกฎหมายควบคุมธุรกิจลีสซิ่งต่อไป ⁶⁰

๓. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย

กิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เป็นกิจการที่ทางการ (อาจมีหลายส่วนงานตามความจำเป็น และอำนาจหน้าที่) ต้องเข้าไปควบคุมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะกิจการดังกล่าวคือการให้ ลีสซิ่ง เชื้ออย่างหนึ่ง ซึ่งมีผลกระทบต่อภาวะ เศรษฐกิจและการเงินของประเทศด้วย จากการศึกษา ธุรกิจลีสซิ่งของธนาคารแห่งประเทศไทย ⁶¹ ได้ให้ความเห็นว่าการควบคุมไม่ควรพิจารณา ทางด้านปริมาณของผู้ประกอบกิจการ หากแต่ควรควบคุมทางนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง การปริวรรตเงินตราต่างประเทศ และราคาค่าเช่า เป็นต้น

(1) นโยบายการเงิน (Monetary Control)

- ก. ระยะเวลาให้เช่า
- ข. การจ่ายเงินค่าเช่าล่วงหน้า
- ค. การต่อสัญญาเช่าและข้อจำกัดในการจ่ายเงินค่าเช่าคืน
- ง. การดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ที่ให้เช่าแบบลีสซิ่ง (กรณีที่ได้รับเงินฝาก และหือเป็นบริษัทในเครือของสถาบันการเงิน)
- จ. กำหนดวงเงินสูงสุด (Lending Ceiling) กรณีเป็นผู้ประกอบกิจการ ทั่วไป

⁶⁰ มารศรี กิตติอุดมเดช, "ธุรกิจลีสซิ่ง (Leasing) ในประเทศไทย," หน้า 60-61.

⁶¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, "ธุรกิจลีสซิ่ง: เอาให้แน่ระหว่างคุมกำเนิด กับส่งเสริม," มาตรฐานธุรกิจ 8 (11-17 มีนาคม 2528): 10.

(2) นโยบายการคลัง (Fiscal Control)

ส่วนงานที่อยู่ในข่ายการควบคุมได้แก่ รัฐวิสาหกิจ ที่รัฐบาลอนุญาตให้เข้าแบบลีสซิ่งแทนการซื้อได้ ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงฐานะทางการเงินให้ฟื้น อันเนื่องมาจากการขาดทุน อย่างไรก็ตาม การเข้าแบบลีสซิ่งนี้ รัฐบาลถือว่าเป็นการลงทุนแบบหนึ่งที่ต้องได้รับความเห็นเช่นเดียวกับการลงทุนทั่วไป

(3) การปริวรรตเงินตราต่างประเทศ (Exchange Control)

ทรัพย์สินที่นำเข้ามาในรูปการเข้าแบบลีสซิ่งจากต่างประเทศ ต้องได้รับความเห็นชอบจากทางการ ทางการจะพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อกำหนดเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการซื้อขายที่ควรสอดคล้องกัน

(4) ราคาค่าเช่า (Price Control)

ทางการกำหนดหลักเกณฑ์การคิดราคาค่าเช่าและอาจกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการรายงานรายได้และอัตราค่าเช่าให้ทางการทราบทุกไตรมาสด้วย

การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยนั้น นอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการควบคุมนโยบายต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของคู่สัญญา เพื่อเป็นการจัดระเบียบการดำเนินงานของธุรกิจประเภทนี้ และประการที่สำคัญคือ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยไว้ดังต่อไปนี้⁶²

1) ค่าจำกัดความ

เนื่องจากลีสซิ่ง เป็นธุรกิจการจัดหาเงินทุน เพื่อซื้อทรัพย์สินที่คล้ายคลึงกับการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ แต่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายฉบับใดกำหนดค่าจำกัดความของลีสซิ่ง ดังนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่ให้เช่าของผู้ให้เช่า (Lessor)

⁶² ปราณี ลีลาชีวิตสิทธิ์ และกาล เกตุ ก้องเกียรติงาม, "ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง," หน้า 45-49.

ผู้ให้ เข้าในกรณีลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินยิ่งกว่าผู้ขายและผู้ให้ เข้าในกรณีของการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ และเพื่อให้ทางการสามารถกำกับควบคุมการให้ เข้าแบบลิขสิทธิ์ในลักษณะที่แตกต่างจากการควบคุมการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อได้ด้วย จึงจำเป็นต้องกำหนดค่าจำกัดความของลิขสิทธิ์ไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์

2) การขออนุญาต

ควรกำหนดให้การประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง และกระทรวงพาณิชย์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยในการยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจผู้ขออนุญาตต้องยื่นเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตดังต่อไปนี้

- รายงานการศึกษาความเหมาะสม (Feasibility Study) ของการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์

- แผนการจัดการเงินทุน
- การคาดการณ์ฐานะการเงินในระยะ 3 ปีแรกที่เริ่มดำเนินการ
- แนวการจัดการรวมทั้งคุณสมบัติของผู้ชำนาญการเฉพาะที่จำเป็น คือ ผู้ชำนาญการด้านลิขสิทธิ์ นักบัญชี และนักกฎหมาย
- การว่าจ้างบุคคลต่างชาติ หรือจำนวนผู้บริหารจากฝ่ายผู้ร่วมทุนต่างประเทศ

- สถานที่ตั้งประกอบการ

สำหรับบริษัทลิขสิทธิ์ที่ดำเนินการอยู่ก่อนกฎหมายใช้บังคับต้องขออนุญาตตามกฎหมายลิขสิทธิ์ภายใน 6 เดือน นับจากวันที่กฎหมายใช้บังคับ

3) สินค้าที่อนุญาตให้ทำลิขสิทธิ์ และการรับประโยชน์ทางภาษีอากร

ตามหลักการเดิมที่กระทรวงการคลัง และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ตกลงกันได้ เครื่องจักรที่จะได้รับประโยชน์ทางภาษีอากร (การยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าเครื่องจักร รวมทั้งการลดหย่อนภาษีการค้าค่าเช่า) ต้องเป็น เครื่องจักรที่ได้รับการส่งเสริมฯ นำเข้า และ เครื่องจักรประเภทที่คณะกรรมการส่งเสริมฯ เห็นสมควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางนำ เข้า เป็นราย ๆ ไป

สำหรับประเภทสินค้าที่ควรให้การส่งเสริมให้ได้รับประโยชน์ทางภาษี
 ออกจากทางการนี้ เห็นว่าควรกำหนดประเภทเครื่องจักรในลักษณะครอบคลุมทั่วไป ไม่ควร
 จำกัดเฉพาะเครื่องจักรที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และควร
 กำหนดให้ชัดเจนไว้ในกฎหมายหรือในประกาศที่ออกตามกฎหมาย เพื่อมิให้เกิดความได้เปรียบ
 เสียเปรียบที่เครื่องจักรประเภทเดียวกันได้รับ ประโยชน์ทางภาษีอากรต่างกัน และเพื่อให้การ
 กำกับควบคุมการให้ประโยชน์ทางภาษีอากรเป็นไปโดยรัดกุมรอบคอบ สำหรับประเภทเครื่องจักร
 ที่อนุญาตให้เข้าแบบลีสซิ่งและได้รับประโยชน์ทางภาษีอากรนั้น เห็นว่าควรเป็นเครื่องจักรอุปกรณ์
 ที่ใช้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์
 ต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ และเป็นเครื่องจักรที่ยังไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ
 เกี่ยวกับรายละเอียดประเภทเครื่องจักรที่สมควรส่งเสริม ควรมีการปรึกษาหารือกันระหว่าง
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 กระทรวงอุตสาหกรรม คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

4) สถานะของบริษัทลีสซิ่งและการระดมเงินทุน

(1) ควรให้บริษัทลีสซิ่งมีฐานเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นค่อนข้างสูง เพราะ
 ลีสซิ่งเป็นธุรกิจที่มีเทคนิคการดำเนินการค่อนข้างยุ่งยากสลับซับซ้อน (Technically
 Sophisticated) มีความเสี่ยงภัยสูง และต้องการความชำนาญเฉพาะอย่าง ตามหลักการ
 เดิมของกระทรวงการคลัง และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ตกลงกันให้ต้องมีทุนจดทะเบียน
 ไม่น้อยกว่า 30 ล้านบาท เกี่ยวกับเรื่องนี้ เห็นว่าเงินทุนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ดังกล่าวเหมาะสมดีแล้ว
 เพราะเท่ากับ เงินทุนจดทะเบียนของบริษัท เครดิทฟองซิเออร์ ซึ่งอำนวยความสะดวกด้าน Medium-
 Term Financing เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ควรกำหนดให้บริษัทลีสซิ่งมีเงินทุนชำระแล้ว หรือ
 เงินกองทุนไม่น้อยกว่า 30 ล้านบาท ภายในระยะเวลา 3 ปี และควรห้ามไม่ให้บริษัทลีสซิ่ง
 ระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปของเงินฝาก หรือ เงินกู้ยืมในรูปของตั๋วสัญญาใช้เงิน

(2) ไม่ควรอนุญาตให้บริษัทลีสซิ่งประกอบธุรกิจทางการเงิน
 ใด ๆ เช่น การให้กู้ยืมเงินและการค้าประกัน เป็นต้น ควรให้บริษัทลีสซิ่งมุ่งความชำนาญเฉพาะ
 หรืออีกนัยหนึ่ง บริษัทลีสซิ่งควรมีฐานะเป็น Non-Financial Institution โดยแท้

(๓) ควรให้บริษัทลีสซิ่งระดมเงินทุนโดยจัดหาเงินทุนด้วยการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน รวมทั้งบริษัทประกันภัย ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนระยะปานกลาง และการออกหุ้นกู้ ทั้งนี้ โดยกำหนดให้บริษัทลีสซิ่งต้องเป็นบริษัทจดทะเบียนไว้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือเป็นบริษัทมหาชนภายในระยะเวลาที่กำหนด สำหรับแหล่งเงินทุนระยะสั้น ควรเป็นวิธีกู้ยืมเงิน หรือการออกตั๋วสัญญาใช้เงินขายลดให้กับธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ

อย่างไรก็ดี ในระยะเริ่มแรกเพื่อเป็นการสนับสนุนกิจการลีสซิ่ง อาจผ่อนผันให้กู้ยืมเงินจากเอกชนโดยเฉพาะจากนิติบุคคลขนาดใหญ่ได้ และ เมื่อกิจการลีสซิ่งเป็นปีกแผ่นแล้ว จึงควรจำกัดการกู้ยืมจากเอกชนขึ้นตามลำดับ

๕) สาระสำคัญในสัญญาเช่า

ควรกำหนดให้สัญญาการให้เช่าแบบลีสซิ่งมีประเด็นดังต่อไปนี้

(1) จำนวนค่าเช่าเรียกเก็บ การจ่ายค่าเช่า เงินเรียกเก็บครั้งแรก (Initial Payment) (เงินเรียกเก็บครั้งแรกนี้บริษัทลีสซิ่งต้องจ่ายคืนให้ผู้เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า หรือหักกลบลบกันกับราคาขายทรัพย์สิน)

(2) ควรกำหนดระยะเวลาการเช่าไว้ไม่ให้ต่ำกว่า 3 ปี หรือไม่ให้ต่ำกว่าสัดส่วนของอายุการใช้งานของเครื่องจักรที่กำหนด เช่น ร้อยละ 90.0 ของอายุการใช้งาน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการผ่อนคลายภาระการจ่ายค่าเช่าของผู้เช่า และเพื่อให้ลีสซิ่งเป็น Capital Financing ไม่ใช่ Consumer Financing ดังในกรณีของการเช่าซื้อ

(๓) สัญญาเช่าควรมีข้อกำหนดไม่ให้ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียว

(4) ผู้เช่าต้องประกันภัยทรัพย์สินที่เช่า

(5) ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษา ซ่อมแซม จัดหาชิ้นส่วนทดแทน

ส่วนที่ชำรุดเสียหาย

(6) ผู้เช่าต้องไม่เคลื่อนย้ายเครื่องจักรที่เช่าก่อนได้รับอนุญาตจากผู้ให้เช่าหรือนำไปใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันหนี้

(7) บริษัทลีสซิ่งสามารถยึดทรัพย์สินคืนจากผู้เช่าได้ในกรณีที่ผู้เช่าล้มละลายหรือไม่สามารถชำระหนี้ค่าเช่าตามระยะเวลาที่กำหนด

การมีข้อกำหนดในข้อ (5.4) - (5.7) ก็เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของธุรกิจลีสซิ่ง กล่าวคือ บริษัทลีสซิ่งเป็นเจ้าของเครื่องจักรที่ให้เช่า ผู้เช่าซึ่งเป็นผู้ใช้เครื่องจักร จึงมีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาเครื่องจักรให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมตลอดอายุสัญญาเช่า

(8) เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า ให้ผู้เช่าขอซื้อเครื่องจักรจากบริษัทลีสซิ่งหรือขอต่ออายุการเช่า หรือ เลิกสัญญาเช่า อย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ในกรณีที่บริษัทลีสซิ่งขายเครื่องจักรให้แก่ผู้เช่า ราคาขาย (Residual Value) ต้องเป็นราคาที่เป็นธรรม (Fair Market Value)

6) การกำหนดค่าเช่า

(1) ค่าเช่าควรเท่ากับส่วนที่เป็นต้นทุนเครื่องจักรที่ให้เช่า บวกด้วยดอกเบี้ย. สำหรับต้นทุนเครื่องจักรควรให้คำนวณจากราคาที่นำเช่า หรือราคาจากโรงงานบวกด้วยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

(2) ค่าเช่าส่วนที่เป็นดอกเบี้ย โดยทั่วไปควรเป็นอัตราตายตัว แต่อย่างไรก็ตามในหลายประเทศ เช่น ในสาธารณรัฐเกาหลีและอินโดนีเซีย การระดมเงินทุนระยะปานกลางในอัตราดอกเบี้ยตายตัวกระทำได้ยาก กฎหมายในประเทศดังกล่าวจึงกำหนดให้บริษัทลีสซิ่งกำหนดค่าเช่าส่วนที่เป็นดอกเบี้ยแบบลอยตัว โดยผูกไว้กับ official prime rate หรือต้นทุนเงินกู้ยืม เพื่อลดความเสี่ยงภัยของบริษัทลีสซิ่งในด้าน funding risk และเพื่อคุ้มครองผู้เช่ามิให้บริษัทลีสซิ่งคิดดอกเบี้ยในอัตราที่เกินสมควรด้วย ควรกำหนดให้บริษัทลีสซิ่งคิดค่าเช่าส่วนที่เป็นดอกเบี้ยโดยผูกไว้กับ prime rate

7) การลงบัญชีและการหักค่าเสื่อมราคา

(1) ควรให้บริษัทลีสซิ่งลงรายการเครื่องจักรที่ให้เช่าเป็นสินทรัพย์ในงบการเงินและเป็นผู้หักค่าเสื่อมราคา สำหรับผู้เช่าควรให้หักค่าเช่าเป็นรายจ่ายได้ทั้งจำนวน ทั้งนี้เครื่องจักรที่เช่า ควรให้ลงรายการไว้ในหมายเหตุท้ายงบการเงินด้วย

(2) การหักค่าเสื่อมราคา กรมสรรพากรกำหนดให้หักภายใน 5 ปี และยอมให้หักค่าเสื่อมราคาแบบเร่งรัดได้อยู่แล้ว นอกจากนี้ ในกรณีที่มีบริษัทลีสซิ่งขายเครื่องจักรให้แก่ผู้เช่าก่อนที่เครื่องจักรจะหักค่าเสื่อมราคาได้หมด ผู้เช่าหรือผู้ซื้อทรัพย์สินก็สามารถหักค่าเสื่อมราคาต่อไปได้

8) ผู้ประกอบการลีสซิ่ง

(1) ควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการลีสซิ่งดำเนินกิจการในรูปแบบของบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศ แต่ควรกำหนดอัตราส่วนผู้ถือหุ้นต่างประเทศไว้ด้วย เช่น ไม่เกินร้อยละ 40.0 การอนุญาตให้ต่างประเทศ โดยเฉพาะสถาบันการเงินหรือบริษัทลีสซิ่งขนาดใหญ่ร่วมถือหุ้นด้วย เพื่อจะได้รับประโยชน์ในด้านเงินทุนจากต่างประเทศ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง เนื่องจากลีสซิ่งเป็นธุรกิจที่ต้องการใช้ความชำนาญเฉพาะอย่าง

(2) ไม่ควรอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจลีสซิ่งโดยตรง เพราะการประกอบธุรกิจลีสซิ่งอาจกระทบสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ซึ่งเงินทุนส่วนใหญ่เป็นเงินฝากระยะสั้นจากประชาชน นอกจากนี้ อาจมีปัญหาเกี่ยวกับมีสินทรัพย์ประจำ เป็นจำนวนสูง เนื่องจากผู้เช่าไม่ชำระหนี้หรือไม่ซื้อทรัพย์สินที่ให้เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญา แต่ไม่ห้ามธนาคารพาณิชย์เข้าร่วมทุนกับบริษัทลีสซิ่งต่างประเทศจัดตั้งบริษัทลีสซิ่ง เพื่อจะได้ประโยชน์ทั้งในด้านฐานลูกค้าเงินทุน และความชำนาญของบริษัทร่วมทุน

9) การกำกับควบคุม

(1) ห้ามมิให้บริษัทลีสซิ่งให้เช่าแบบ sale and lease back เว้นแต่ในกรณีที่ เป็นเครื่องจักรใหม่ และเจ้าของทรัพย์สินยังไม่ได้ใช้งานเครื่องจักรนั้นมาก่อน เพื่อป้องกันมิให้บริษัทลีสซิ่งซื้อ เครื่องจักรที่ไม่มีราคาทางบัญชีแล้วมาให้เช่าต่อเพื่อประโยชน์ในการหักค่าเสื่อมราคา เป็นค่าใช้จ่าย

(2) ในกรณีที่บริษัทลีสซิ่งให้เช่าเครื่องจักรแก่บุคคลที่สาม มีจำนวนเกินร้อยละ 50.0 ของจำนวนเครื่องจักรที่ให้เช่าทั้งสิ้น ห้ามมิให้บริษัทลีสซิ่งนับการให้เช่าแก่บริษัทในเครือเป็นการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการจัดตั้งบริษัทลีสซิ่งในลักษณะ nominee Company ของธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินอื่นเพื่อลงทุนใน Fixed assets แทนบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ

(3) ในระยะแรกอาจผ่อนผันให้บริษัทลีสซิ่งกู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอกหรืออาจควบคุมในลักษณะผ่อนปรน เมื่อธุรกิจลีสซิ่งขยายตัวและมีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้นแล้วจึงอาจควบคุมอัตราส่วน debt/equity หรือ risk asset/equity ในลักษณะที่เข้มงวดขึ้น

(4) ควรกำหนดให้บริษัทลีสซิ่งใช้วัสดุคงทนทำเครื่องหมายติดไว้กับเครื่องจักรที่ให้เช่า และห้ามมิให้ผู้เช่าเคลื่อนย้ายหรือทำลายเครื่องหมายดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองกรรมสิทธิ์เครื่องจักรที่ให้เช่าของบริษัทลีสซิ่ง โดยเฉพาะในกรณีที่เครื่องจักรที่ให้เช่าประกอบติดกับโครงสร้างส่วนที่ผู้เช่าเป็นเจ้าของ หรือ เครื่องจักรที่ให้เช่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับเครื่องจักรอื่น ๆ ของผู้เช่า

(5) ควรให้ประโยชน์ทางภาษีอากรแก่บริษัทลีสซิ่ง ดังนี้

ก. บริษัทลีสซิ่งอาจโอนประโยชน์ทางภาษีอากรให้แก่ผู้เช่าในรูปของการลดค่าเช่าให้ต่ำลงได้

ข. ในกรณีที่ที่ประชุมกฎหมายลีสซิ่งยืนยันการให้ประโยชน์ทางภาษีอากร เฉพาะ เครื่องจักรที่ผู้เช่าได้รับประโยชน์ทางภาษีอากรจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนอยู่แล้ว เท่านั้น ควรมีข้อกำหนดให้ทางการสามารถเรียกภาษีอากรคืนจากบริษัทลีสซิ่งได้ในกรณีที่ผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข (default) และบริษัทลีสซิ่งยึดเครื่องจักรคืน รวมทั้งกรณีบริษัทลีสซิ่งให้เช่าเครื่องจักรแก่ผู้เช่าอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข่ายจะได้รับประโยชน์ทางภาษีอากร

(6) ควรกำหนดให้บริษัทลีสซิ่งจัดส่งรายงานดังต่อไปนี้

ก. งบทดลองเป็นรายไตรมาส และงบทดลกับงบกำไรขาดทุน

ทุกงวด 6 เดือน

ข. รายงานเครื่องจักรที่ให้เช่าโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อและประเภทธุรกิจของผู้เช่า ระยะเวลาการให้เช่า ต้นทุนทรัพย์สินที่ให้เช่า การจ่าย ค่าเช่า จำนวนเงินเรียกเก็บครั้งแรก จำนวนค่าเช่าเรียกเก็บ และการคำนวณค่าเช่า

ค. รายงานการเปิดดำเนินการ การเปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่ ระดับผู้บริหาร รวมทั้งการหยุดดำเนินการ

(7) ควรมีข้อกำหนดให้อำนาจเพิกถอนใบอนุญาตบริษัทลีสซิงกรณีที่มีการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายหรือคำสั่งอื่นใดของทางการ หรือกรณีที่ฐานะการเงินหรือการจัดการของบริษัทเสื่อมลง และไม่อยู่ในฐานะที่จะประกอบธุรกิจต่อไปได้

ความเห็นของผู้เขียนในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจลีสซิงในประเทศไทย

จากบทที่ 3 ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการดำเนินงานโดยเสรีของธุรกิจลีสซิง ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ให้เช่า ผู้เช่า และภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศ การที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย เพื่อเป็นการควบคุม การดำเนินงานของธุรกิจ และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้ให้เช่าและผู้เช่าด้วยความเป็นธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้เช่า อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศในด้านการ ส่งเสริมการลงทุน และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรมีการกำหนด มาตรการทางกฎหมายในเรื่องต่อไปนี้

1) การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ให้เช่า ได้แก่

1.1 ควรกำหนดบทนิยามความหมายของการให้เช่าแบบลีสซิง ผู้เช่า ผู้ให้เช่า ลิขสิทธิ์ที่ให้เช่า เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ให้เช่าของผู้ให้เช่า และเพื่อให้ทางการสามารถกำกับควบคุมการให้เช่าแบบลีสซิงในลักษณะที่แตกต่างจากการ ควบคุมการขายผ่อนชำระ การเช่าซื้อ และการเช่าทรัพย์สินโดยทั่วไป

1.2 ควรกำหนดสิทธิของผู้ให้เช่า เช่น

- ให้สิทธิผู้ให้เช่าสามารถยึดทรัพย์สินคืนจากผู้เช่าได้ทันทีในกรณีที่ผู้เช่า ล้มละลายหรือไม่สามารถชำระหนี้ค่าเช่าตามระยะเวลาที่กำหนด

- ให้สิทธิผู้ให้เช่าบอกเลิกสัญญาและเรียกร้องค่าเสียหาย หรือเรียก
ทรัพย์สินคืนในกรณีที่ผู้เช่าผิดนัด หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญา

- ให้สิทธิผู้ให้เช่าสามารถเข้าไปตรวจสอบทรัพย์สินที่ให้เช่าและตรวจ
สอบรายงานต่าง ๆ ทางการเงินที่ผู้เช่าทำไว้เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นได้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ให้เช่า
เกิดความมั่นใจในสภาพและที่ตั้งของทรัพย์สิน และเพื่อให้ผู้ให้เช่าเกิดความมั่นใจในความ
สามารถในการจ่ายค่าเช่าของผู้เช่า

1.3 ควรมีข้อกำหนดไม่ให้ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียว ทั้งนี้ เนื่องจาก
ผู้ให้เช่า เป็นผู้ลงทุนซื้อทรัพย์สิน และทรัพย์สินที่ให้เช่ามัก เป็นทรัพย์สินที่ใหญ่และมูลค่าสูง หากให้
ผู้เช่ายกเลิกสัญญาได้ ย่อมทำให้ผู้ให้เช่าเสียหาย เพราะทรัพย์สินนั้นย่อมเสื่อมราคาลงและยาก
แก่การขาย

1.4 ควรกำหนดให้ผู้ให้เช่าใช้วัสดุคงทนทำเครื่องหมายติดไว้กับ เครื่องจักร
ที่ให้เช่า และห้ามมิให้ผู้เช่าเคลื่อนย้ายหรือทำลายเครื่องหมายดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครอง
กรรมสิทธิ์เครื่องจักรที่ให้เช่าของผู้ให้เช่า โดยเฉพาะในกรณีที่เครื่องจักรที่ให้เช่าประกอบ
ติดกับโครงสร้างส่วนที่ผู้เช่า เป็นเจ้าของ หรือ เครื่องจักรที่ให้เช่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับ เครื่อง
จักรอื่น ๆ ของผู้เช่า

1.5 ควรกำหนดหน้าที่ของผู้เช่า เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของ
ธุรกิจลีสซิ่ง ดังนี้

- ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษา ซ่อมแซม จัดหาชิ้นส่วนทดแทนส่วนที่
ชำรุดเสียหาย

- ผู้เช่าต้องประกันภัยทรัพย์สินที่เช่า

- ผู้เช่าต้องไม่เคลื่อนย้ายทรัพย์สินที่เช่าก่อนได้รับอนุญาตจากผู้ให้เช่า
หรือนำไปใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันหนี้

- ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องชดเชยค่าเสียหายและรับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ
ต่อผู้ให้เช่า ในกรณีที่ผู้ให้เช่าถูกเรียกร้องจากบุคคลที่สามในฐานะ เจ้าของทรัพย์สิน หรือบุคคล
ที่สาม เรียกร้องเอาจากผู้เช่าของอัน เนื่องมาจากการใช้ทรัพย์สินโดยมิชอบของผู้เช่า

2) การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้เช่า ได้แก่

2.1 ควรกำหนดอัตราค่าเช่าที่เป็นธรรมแก่ผู้เช่า เพื่อป้องกันมิให้ผู้ให้เช่า กำหนดอัตราค่าตอบแทนเป็นจำนวนสูงเท่าใดก็ได้ โดยไม่มีข้อจำกัดตนเองเดียวกันกับการคิดอัตราค่าเช่าในสัญญาเช่าซื้อ ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในส่วนที่เป็นค่าตอบแทนให้แน่นอน

2.2 ควรมีข้อกำหนดเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า ให้ผู้เช่าขอซื้อเครื่องจักรจากผู้ให้เช่าหรือขอต่ออายุการเช่า หรือ เลิกสัญญาเช่าและส่งมอบทรัพย์สินคืนแก่ผู้ให้เช่า ซึ่งให้สิทธิผู้เช่าสามารถเลือกได้ทางใดทางหนึ่ง และในกรณีที่ผู้ให้เช่าขายเครื่องจักรให้แก่ผู้เช่า ราคาขายต้องเป็นราคาที่เป็นธรรม

2.3 ควรมีข้อกำหนดให้ผู้เช่ามีสิทธิปฏิเสธสินค้าจากผู้ขายได้ในกรณีที่มิได้ทำการส่งมอบภายในเวลาที่เหมาะสม หรือมีรายละเอียดไม่ถูกต้องตรงตามที่กำหนดในสัญญา และให้ผู้เช่าสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ขายได้ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ทำการส่งมอบนั้นเกิดความชำรุดเสียหาย อันเนื่องมาจากความผิดของผู้ขาย

2.4 ควรมีข้อกำหนดให้สิทธิผู้เช่าบอกเลิกสัญญาในกรณีที่ทรัพย์สินไม่มีการจัดส่ง หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญา อันเนื่องมาจากความผิดของผู้ให้เช่า และให้ผู้เช่ามีสิทธิเรียกร้องค่าเช่าที่จ่ายไปแล้วคืนจากผู้ให้เช่าได้

2.5 ควรมีข้อกำหนดให้สิทธิผู้เช่าสามารถทำการโอนสิทธิหรือให้เช่าช่วงได้ ทั้งนี้ โดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่า

2.6 ควรมีข้อกำหนดให้สิทธิผู้เช่าสามารถดัดแปลงแก้ไขทรัพย์สินที่เช่าได้ ทั้งนี้โดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่า

3) การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการค้า เนินงานของธุรกิจลีสซิ่ง ได้แก่

3.1 การกำหนดคณะกรรมการควบคุมการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ควรกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบ ลีสซิ่ง และกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้ควบคุมการค้า เนินงาน นอกจากนี้

ยังมีคณะกรรมการ เปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง เพื่อเปรียบเทียบบริษัทหรือตัวบุคคลที่ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขหรือคำสั่งที่ ออกตามกฎหมายดังกล่าว

3.2 ควรกำหนดให้การประกอบธุรกิจลีสซิ่งซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากทางการก่อน สำหรับบริษัทลีสซิ่งที่ดำเนินการอยู่ก่อนกฎหมายใช้บังคับต้องขออนุญาตตามกฎหมายลีสซิ่งซึ่งภายใน ระยะเวลาที่กำหนดไว้ด้วย และห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการโดยมิได้รับใบอนุญาตจากทางการ หากมีการฝ่าฝืนย่อมต้องได้รับโทษทางอาญา

3.3 การประกอบกิจการควรมีการกำหนด เงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำและ เงิน ทุนชำระแล้วหรือ เงินกองทุนตามจำนวนและระยะเวลาที่กำหนด

3.4 ควรกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการปล่อยสินเชื่อ ซึ่งควรจะสอดคล้อง กับการดำเนินงานของธุรกิจ โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการเช่า มูลค่าของทรัพย์สินที่ให้เช่า จำนวนค่าเช่าเรียกเก็บ การจ่ายค่าเช่า เงินเรียกเก็บครั้งแรก รวมทั้งการพิจารณาฐานะ และความสามารถของผู้เช่า เป็นต้น

3.5 ควรห้ามไม่ให้บริษัทลีสซิ่งระดม เงินทุนจากประชาชนในรูปของ เงินฝาก หรือ เงินกู้ยืมในรูปของตั๋วสัญญาใช้เงิน ควรกำหนดให้บริษัทลีสซิ่งระดมเงินทุนโดยจัดหาเงินทุน ด้วยการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน รวมทั้งบริษัทประกันภัย ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนระยะปานกลาง และการออกหุ้นกู้สำหรับแหล่งเงินทุนระยะสั้น ควรเป็นวิธีกู้ยืมเงินหรือการออกตั๋วสัญญาใช้เงิน ขยายผลให้กับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ

3.6 ในด้านการกำกับและตรวจสอบนั้น ควรให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ เข้าไปตรวจสอบบัญชี หรือ เอกสารหลักฐานใด ๆ เกี่ยวกับการให้เช่า การสอบถามข้อเท็จจริง จากผู้ที่เกี่ยวข้อง หรืออยู่ในบริษัทผู้ให้เช่า และเมื่อมีเหตุอันควรสงสัย ก็ให้มีอำนาจ เรียก บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจง หรือให้ส่งบัญชีหรือเอกสารใด ๆ ได้ ภายในระยะเวลา ที่กำหนด นอกจากนี้บริษัทลีสซิ่งจะต้องจัดส่งรายงานหรือแสดง เอกสารใดตามระยะเวลา หรือ เป็นครั้งคราวตามที่ เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการตรวจสอบได้กำหนด

3.7 ควรมีข้อกำหนดให้อ่านาจอเพิกถอนใบอนุญาตบริษัทลีสซิ่งกรณีที่มีการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายหรือคำสั่งอื่นใดของทางการ หรือกรณีที่ฐานะการเงินหรือการจัดการของบริษัทเสื่อมลง และไม่อยู่ในฐานะที่จะประกอบธุรกิจต่อไปได้ นอกจากนี้ควรจะต้องมีบทกำหนดโทษในทางอาญา คือ มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แล้วแต่กรณีด้วย

4) การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ได้แก่

4.1 ควรมีข้อกำหนดเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอากร เช่น การกำหนดราคาขายทรัพย์สินเมื่อสิ้นสุดสัญญา การห้ามมิให้บริษัทลีสซิ่งให้เช่าแบบ sale and lease back เว้นแต่ในกรณีที่ เป็นเครื่องจักรใหม่ และเจ้าของทรัพย์สินยังไม่ได้ใช้งานเครื่องจักรนั้นมาก่อน เพื่อป้องกันมิให้บริษัทลีสซิ่งซื้อ เครื่องจักรที่ไม่มีราคาทางบัญชีแล้วมาให้เช่าต่อ เพื่อประโยชน์ในการหักค่าเสื่อมราคาเป็นค่าใช้จ่าย

4.2 ควรมีข้อกำหนดให้บริษัทลีสซิ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุน เพื่อได้รับประโยชน์ในการยกเว้นอากรขาเข้า และหรือภาษีการค้า เครื่องจักร อันจะทำให้บริษัทลีสซิ่งสามารถโอนประโยชน์ทางภาษีอากรให้แก่ผู้เช่าในรูปของการลดค่าเช่าให้ต่ำลงได้

4.3 ควรมีข้อกำหนดอัตราส่วนการถือหุ้นของผู้ลงทุนชาวต่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้กำไรรั่วไหลออกนอกประเทศ แทนที่จะเป็นของคนไทย

4.4 ควรมีการกำหนดสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศ ควรเป็น เครื่องจักร อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็น เครื่องจักรที่ยังไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ

ผลที่ได้รับจากการมีมาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับธุรกิจลีสซิ่ง

การกำหนดมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวนอกจาก เพื่อ เป็นการควบคุมการดำเนินงานและคุ้มครองสิทธิของผู้ให้เช่าและผู้เช่าแล้ว ยังก่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ประกอบการรวมทั้งผู้ที่จะมาใช้บริการด้วย นอกจากนี้การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขต่าง ๆ จะช่วยให้การประกอบกิจการลีสซิ่ง เป็นไปอย่างมีระบบ และการทำสัญญาระหว่างคู่กรณีก็มีความเป็นธรรมมากขึ้น ฝ่ายผู้เช่าไม่ถูกเอาเปรียบจนเกินไป และผลที่ตามมา ก็คือก่อให้เกิด

ประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ อันจะเป็นผลดีต่อการส่งเสริมการลงทุน และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้⁶³

1) สินเชื่ออุตสาหกรรม (Finance for Industry)

- (1) ทำให้มีประเภทของสินเชื่อให้เลือกมากขึ้น
- (2) ทำให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างผู้ให้สินเชื่อเพิ่มขึ้น
- (3) ทำให้มีโอกาสได้รับสินเชื่อง่ายขึ้น เพราะผู้ให้เข้ายอมรับความเสี่ยงมากกว่าสถาบันการเงิน
- (4) ทำให้สินเชื่อระยะปานกลางเพิ่มขึ้น
- (5) ทำให้มีการคิดค้นรูปแบบของการให้สินเชื่อมากขึ้น เช่น การเช่าที่จ่ายเงินตามฤดูกาล อัตราและระยะเวลาที่แตกต่างกันไปตามแต่จะตกลงกัน เป็นต้น
- (6) ช่วยรักษาเสถียรภาพของการลงทุนระหว่างเศรษฐกิจถดถอย (ใช้มาตรการทางภาษีให้เกิดการลงทุนแล้วนำไปให้เข้าต่อ)

2) เกี่ยวกับการลงทุน (Other Investment Factors)

- (1) แน่ใจว่ามีการลงทุนในเครื่องจักรแทนที่จะนำไปใช้อย่างอื่น
- (2) ช่วยให้บริษัทตัดสินใจ เปลี่ยนเครื่องจักร เพื่อเพิ่มทุนรายได้
- (3) ทำให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับประโยชน์จากสิ่งจูงใจต่าง ๆ เช่น ค่าลดหย่อนของภาษี เป็นต้น
- (4) ทำให้มีการพัฒนาวิธีการประเมินผลการลงทุน

3) การช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรม (General assistance to Industry)

- (1) ทำให้ผลิตผลทางอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น
- (2) ทำให้มีการจ่ายเงินแก่ผู้ผลิตและตัวแทนจำหน่ายเครื่องจักรรวดเร็วยิ่งขึ้น
- (3) ทำให้ธุรกิจขนาดย่อมปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากเงื่อนไขการให้เข้าที่ระบุให้มีการประกันภัยและบำรุงรักษา

⁶³ ธนาคารแห่งประเทศไทย, "ธุรกิจลีสซิ่ง: เอาให้แน่ระหว่างคุณกำเนิดกับส่งเสริม,"

4) ดุลการชำระเงิน (Balance of Payments)

- (1) ช่วยให้สิน เชื่อ เพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้น
- (2) ทำให้มีรายได้จากต่างประเทศ
- (2) ช่วยสกัดกั้นธุรกิจการให้ เช่าจากต่างประเทศ

4) แนวโน้มของธุรกิจลีสซิ่งในอนาคต

สำหรับแนวโน้มของธุรกิจลีสซิ่ง คาดว่าในอนาคตถ้าธุรกิจลีสซิ่งมีกฎหมาย คุ้มครองและทิศทางการให้การสนับสนุนและส่งเสริมได้มีการกำหนด เป็นที่แน่นอนแล้ว โอกาส ที่ธุรกิจลีสซิ่ง จะขยายตัวเพิ่มขึ้นจะเป็นไปได้มาก เนื่องจากธุรกิจอุตสาหกรรมมีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมตามเป้าหมาย นโยบาย และมาตรการที่กำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 6 ที่จะสนับสนุนและส่งเสริม อุตสาหกรรมขนาดย่อม ทั้งทางด้านการเงินและการนำเอาเทคนิคการผลิตใหม่ ๆ เข้ามาใช้ ในการผลิตมากขึ้น นอกจากนี้แล้วผลของการปรับปรุงทางการวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีทางอุตสาหกรรมและการพาณิชย์กรรมของประเทศ จะเป็นปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยต่อการ ดำเนินธุรกิจลีสซิ่ง โดยเฉพาะนักบริหารที่มีประสิทธิภาพและสถาบันการเงินในต่างประเทศ ที่มีความสนใจจะ เข้ามาลงทุนในธุรกิจลีสซิ่งนี้มากขึ้น